

Research Paper

Mapping - Higher Education Institution with an Internationalization Approach in the Iranian Science and Technology System (Current Situation)

Samad Izadi^{*1}, Ebrahim Salehi Omran^{ID 2}, Mohsen Alizadeh Sani^{ID 3}, Samira Najafi Khaje Balaghi^{F ID 4}

¹. Associate Professor, Department of Educational Sciences, Faculty of Humanities and Social Sciences, University of Mazandaran, Babolsar, Iran. s.izadi@umz.ac.ir

². Professor of the Department of Educational Sciences, Faculty of Humanities and Social Sciences, University of Mazandaran, Babolsar, Iran. Salehi_omran@umz.ac.ir

³. Assistant Professor, Department of Business Administration, Faculty of Economic and Administrative Sciences, Mazandaran University, Babolsar, Iran. alizadehsani@umz.ac.ir

⁴. PhD in Higher Education Development Planning, Faculty of Humanities and Social Sciences, University of Mazandaran, Babolsar, Iran. sanajafi218@gmail.com

[10.22080/eps.2025.29174.2339](https://doi.org/10.22080/eps.2025.29174.2339)

Received:

May 5, 2025

Accepted:

July 15, 2025

Available online:

September 6, 2025

Abstract

Aim: The present study was conducted with the aim of designing a model, roadmap, and institutional mapping of higher education with an approach toward internationalization and validating it

Methodology: This research is applied in terms of purpose and a case study in terms of data collection. The participants included 15 experts, professors, and researchers in the field of higher education who were selected through purposive sampling and then interviewed using a semi-structured format. The data were coded using MAXQDAv2020 software.

Results: The findings indicated that the most influential institutions in the internationalization of higher education fall into five categories:

Macro-level policymaking institutions; Policy implementation intermediary institutions Executive institutions Executive policymaking institutions Program-level policymaking institutions Moreover, the key functions of these institutions in support

*Corresponding Author: Samad Izadi

Address: Department of Educational Sciences Faculty of Humanities and Social Sciences, University of Mazandaran, Babolsar, Iran

Email: s.izadi@umz.ac.ir

Tel: +9811-35302682

Keywords:

Higher education :
educational
planning :qualitative
research :policy
making :
internationalization

of higher education internationalization include policymaking, regulation, facilitation, and service provision.

Conclusions and suggestions: The study concludes that while Iran's higher education system holds significant potential for internationalization, this potential remains largely unrealized due to fragmented responsibilities, lack of coordination, weak regulation, and insufficient institutional engagement. It was also revealed that the measures taken were largely symbolic, limited to signing memorandums of understanding and holding conferences, and fell far short of the requirements of an international university.

Innovation and originality: The innovation of the present research is to identify the institutions and their key functions affecting the internationalization of higher education and to design an institutional mapping of this process in the Iranian higher education system.

Extended Abstract

Introduction

In the era of globalization, higher education has become a pivotal driver of scientific, economic, and cultural development. Given the inherently international nature of science, global cooperation and academic partnerships are essential for improving the quality of higher education systems, strengthening scientific diplomacy, meeting international standards, and benefiting from the political, cultural, and economic advantages of internationalization. The Islamic Republic of Iran, through its national documents such as the Vision 2025, the Comprehensive Scientific Roadmap, and the Sixth Development Plan, has emphasized the need to internationalize its higher education system. However, achieving this goal faces structural, managerial, legal, and communicative challenges. This study aims to identify the key institutions and functions involved in the internationalization of higher education in Iran and to design an institutional mapping framework to guide this process.

Methodology

This applied qualitative research employed a case study approach. The study population consisted of experts and academics in the field of higher education, from whom 15 individuals were selected using purposive and snowball sampling methods. Data were collected through semi-structured interviews and an institutional-function matrix questionnaire. Thematic analysis was conducted in three levels (basic, organizing, and global themes) using MAXQDA software. To ensure the validity and reliability of the findings, member checking, researcher triangulation, and inter-coder agreement techniques were employed. Finally, the institutional-function mapping was developed based on expert opinions using a structured matrix framework.

Findings

The study identified five main categories of institutions involved in the internationalization of higher education in Iran:

1. Macro-level policy-making institutions (e.g., Supreme Leader's Office, Parliament, Government, Expediency Council, Supreme Council of the Cultural Revolution, Guardian Council, National Security Council).
2. Policy implementation intermediaries (e.g., Ministry of Foreign Affairs, Central Bank, Islamic Republic of Iran Broadcasting, Vice Presidency for Science and Technology, Ministry of Education, Ministry of Communications, Judiciary, National Elites Foundation, Research Support Funds).
3. Executive institutions (e.g., public and private universities, Payam Noor University, non-profit institutions, scientific associations, Science and Technology Parks, student recruitment agencies).
4. Executive-level policy-making institutions (e.g., Intelligence and security agencies, Supreme Council of Cyberspace, Ministry of Culture and Islamic Guidance, Ministry of Science, Research and Technology, Ministry of Health).

Programmatic institutions (e.g., public and private research centers, Supreme Council for Science, Research, and Technology, Institute for Research and Planning in Higher Education).

Additionally, four core institutional functions were identified:

Policy-making: Developing strategies, enacting laws, and signing international agreements.

Regulation: Resource allocation, structural reforms, evaluation, accreditation, and cultural openness.

Facilitation: Infrastructure development, e-learning platforms, scientific and social support for international students.

Service provision: Education and research, scientific publishing, student mobility, international branches, and academic tours.

The institutional-function matrix was finalized using a 70% consensus threshold among experts to validate the functional relationships between institutions. This resulted in a comprehensive map outlining the interrelations among institutional actors and their roles in the internationalization process.

Conclusion

The study concludes that while Iran's higher education system holds significant potential for internationalization, this potential remains largely unrealized due to fragmented responsibilities, lack of coordination, weak regulation, and insufficient institutional engagement. It was also revealed that the measures taken were largely symbolic, limited to signing memorandums of understanding and holding conferences, and fell far short of the requirements of an international university.

Institutional mapping can serve as a strategic tool to identify key actors, define their roles, eliminate redundancies, and foster coordinated governance. Based on the findings, the following recommendations are proposed:

National policymakers (Parliament and Government) should establish a legal and managerial framework for sustainable internationalization.

A National Secretariat for the Internationalization of Higher Education should be created to coordinate among stakeholders.

Digital infrastructure and foreign language proficiency should be strengthened from primary education through university.

Universities must integrate international goals into their strategic plans and establish active offices for global engagement.

Research and cultural institutions should enhance Iran's scientific and cultural diplomacy and promote a positive image in global academic forums.

Funding

There is no funding support.

Authors' Contribution

Author contributed equally to the conceptualization and writing of the article. author approved the content of the manuscript and agreed on all aspects of the work

Conflict of Interest

Author declared no conflict of interest.

Acknowledgments

The authors would like to thank and acknowledge all individuals or organizations who have conducted research in the field of mapping higher education institutions with an internationalization approach and whose study results have been used in this research, as well as those who collaborated in the interviews.

مقاله پژوهشی

نگاشت-نهاد آموزش عالی با رویکرد بین‌المللی شدن در نظام علم و فناوری ایران
(وضعیت موجود)صمد ایزدی^{۱*}، ابراهیم صالحی عمران^۲، محسن علیزاده ثانی^۳، سمیرا نجفی خواجه بلاغی^۴

۱. دانشیار گروه علوم تربیتی دانشگاه مازندران، بابل‌سر، ایران.

۲. استاد گروه علوم تربیتی دانشگاه مازندران، بابل‌سر، ایران.

۳. دانشیار گروه مدیریت دانشگاه مازندران، بابل‌سر، ایران.

۴. دانش‌آموخته دکتری برنامه ریزی توسعه آموزش عالی دانشگاه مازندران، بابل‌سر، ایران.

doi:10.22080/eps.2025.29174.2339

چکیده

هدف: پژوهش حاضر با هدف طراحی مدل و نقشه راه و نگاشت-نهاد آموزش عالی با رویکرد بین‌المللی شدن در نظام علم و فناوری ایران در وضعیت موجود انجام شده است.

روش‌شناسی: پژوهش از نظر هدف کاربردی و از نظر چگونگی به دست‌آوری اطلاعات از نوع مطالعه موردی است. مشارکت‌کنندگان شامل ۱۵ نفر از صاحب‌نظران و استادان و پژوهشگران حوزه آموزش عالی می‌باشند که به روش هدفمند نمونه‌گیری و سپس به صورت نیمه ساختاریافته مصاحبه شده‌اند. داده‌ها به کمک نرم‌افزار MAXQDA_{۸.۲.۰} کدگذاری شده است.

یافته‌ها: یافته‌ها نشان داد که مهم‌ترین نهادهای تأثیرگذار بر بین‌المللی‌سازی آموزش عالی ۵ دسته یعنی نهادهای سیاست‌گذار کلان، نهادهای واسطه پیاده‌سازی سیاست‌ها، نهادهای اجرایی، نهادهای سیاست‌گذار اجرایی و نهادهای سیاست‌گذار می‌باشند. همچنین مهم‌ترین کارکردهای این نهادها در جهت بین‌المللی‌سازی آموزش عالی شامل کارکردهای سیاست‌گذاری، تنظیم‌گری، تسهیل‌گری، ارائه‌دهنده خدمات می‌باشد.

نتیجه‌گیری و پیشنهادها: پژوهش نشان داد که نظام آموزش عالی ایران دارای ظرفیت‌های بالقوه قابل توجهی برای بین‌المللی شدن است؛ اما این ظرفیت‌ها به دلیل پراکندگی وظایف، نبود هماهنگی نهادی، ضعف در تنظیم‌گری و کم‌توجهی به نقش کلیدی دانشگاه‌ها و ساختارهای علمی بین‌المللی به فعلیت نرسیده‌اند. همچنین مشخص شد که اقدامات صورت گرفته عمدتاً نمادین، محدود به امضای تفاهم‌نامه و برگزاری کنفرانس بوده و با الزامات یک دانشگاه بین‌المللی فاصله دارد. طراحی نگاشت نهادی می‌تواند به عنوان ابزاری استراتژیک برای شناخت بازیگران، تعیین نقش آن‌ها، رفع موازی‌کاری و ایجاد هماهنگی نهادی عمل کند و مسیر سیاست‌گذاری هدفمند و اثربخش را هموار سازد.

نوآوری و اصالت: این مقاله با رویکردی نو تلاش دارد مهمترین نهادهای تأثیرگذار بر بین‌المللی‌سازی آموزش عالی ایران در وضعیت موجود را شناسایی و آنها را دسته بندی نماید.

تاریخ دریافت:

۱۴۰۴/۰۲/۱۵

تاریخ پذیرش:

۱۴۰۴/۰۴/۲۴

تاریخ انتشار:

۱۴۰۴/۰۶/۱۵

کلیدواژه‌ها:

آموزش عالی،
برنامه‌ریزی
آموزشی، پژوهش
کیفی؛
سیاست‌گذاری؛
بین‌المللی‌سازی

* نویسنده مسئول: صمد ایزدی

ایمیل: s.izadi@umz.ac.ir

تلفن: ۰۱۱۳۵۳۰۲۶۸۲

آدرس: دانشیار گروه علوم تربیتی دانشگاه مازندران،

بابل‌سر، ایران

مقدمه

بدون تردید توسعه و پیشرفت هر کشور و در سطح کلان جامعه جهانی، مدیون آموزش عالی به عنوان نیروی پیشران در توسعه پایدار است (Oztel, 2020). آموزش عالی با توجه به رسالت و نقش راهبردی که در هدایت و کنترل جامعه به سوی پیشرفت دارد، کیفیت عملکرد آن یک مزیت رقابتی در سطح ملی، منطقه‌ای و بین‌المللی برای کشورها به شمار می‌آید (Hassan Rezae, 2022)؛ چرا که علم، مرز و ثبات نمی‌شناسد و اساساً یک مفهوم بین‌المللی است؛ لذا یک سازمان علمی، در صورت ارتباط مستمر با جهان خارج و بین‌المللی اندیشیدن، می‌تواند به حیات خود ادامه دهد (Kvilhaugsvik, 2021) و به واسطه این ارتباط، با آگاهی از جدیدترین یافته‌ها در دوره‌های مختلف خود، راه تعالی را طی و نیازهای داخلی خود را رفع نماید (Ghasemzadeh, Edalatian, 2021). بین‌المللی شدن آموزش عالی مجموعه فعالیت‌هایی است شامل گسترش همکاری‌ها و ارتباطات علمی و آموزش عالی بین‌المللی با هدف فراهم ساختن محیط آموزشی و پژوهشی واقعی و در ارتباط و همبسته با چشم‌اندازها و پیشرفت جهانی در ساختار آموزش عالی (Lomer, 2017). بین‌المللی شدن آموزش عالی و گسترش مبادلات آموزش عالی باعث رشد اجتماعی دانشگاهیان می‌شود و در این میان، اشکال مختلف ارتباط بخصوص ارتباطات بین‌المللی، تأثیر مهمی در پیشرفت علم به جای می‌گذارد (Altbach, 2018). بین‌المللی شدن آموزش عالی در هر کشوری از جهان از منظر خاص و متفاوتی نگریسته می‌شود و هر کشور سعی دارد از آن به عنوان یک سیاست و یا ابزار از قبیل سیاست آموزشی، سیاست خارجی، سیاست علم و فناوری و نوآوری، سیاست اقتصادی، سیاست فرهنگی و به تازگی دیپلماسی دانشی در راستای منافع ملی بهره‌برد (Nikbeen et al, 2017)؛ در بسیاری از کشورها به منظور اطمینان از کیفیت آموزش عالی از بین‌المللی‌سازی آموزش عالی استفاده می‌شود و در برخی کشورها نیز جهت کسب بالاترین رتبه کیفیت آموزشی در بازار جهانی به بین‌المللی‌سازی آموزش عالی رو آورده‌اند (Mayahi et al, 2021).

اما با وجود اهمیت بین‌المللی‌سازی آموزش عالی، همچنان مفهوم آن برای بسیاری از فعالان حوزه آموزش عالی مبهم است (Ferronato et al, 2019)، و به عنوان یکی از بحث‌برانگیزترین مسائل روز در حوزه آموزش عالی جهان تبدیل شده است و به گونه‌های متفاوتی تفسیر می‌شود به طوری که از مأموریت‌های ملی و اهداف راهبری آموزش عالی فاصله دارد (Uralov, 2020).

اهداف بین‌المللی شدن آموزش عالی نیز در سطوح مختلف و در کشورهای مختلف نیز متفاوت است به طوری که در کشورهای در حال توسعه بین‌المللی شدن با هدف تقویت بخش خصوصی، توسعه زیرساخت‌های آموزشی، توسعه صنعت گردشگری از طریق تبادل استاد و دانشجو و نیز توجه به نیازهای اساسی مدیریت توسعه منابع پایدار، توسعه نیروی انسانی و رشد اقتصادی است (Choi, 2019). از طرفی بین‌المللی شدن آموزش عالی و تبادل بین دانشگاه‌ها از جمله مشارکت‌های سازمانی میان مؤسسات آموزشی عالی، می‌تواند از دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزشی در ایجاد ظرفیت برای مبادله دانش (Chun Hsieh, 2020)، پشتیبانی سازمانی از پروژه‌ها و برنامه‌های تحقیقاتی (Mehravar Giklo, 2021) یا یافتن و ارائه پاسخ مسائل پیچیده محلی و از همکاری‌های آموزشی بین‌المللی از قبیل برنامه‌های تحصیل خارج از کشور، ادغام مسائل مربوط به ارتباطات بین‌المللی در برنامه‌های درسی و یا از ایجاد صلاحیت‌های بین فرهنگی ضروری در آموزش عالی (George Mwangi and Yaho, 2020)

پشتیبانی و حمایت کنند.

بر همین مبنا تمامی کشورها حرکت به سمت بین‌المللی شدن را درک کرده‌اند و به دلیل تحقق نیازهای ملل، جهان، و رشد و توسعه افراد، حرکت به سمت بین‌المللی شدن آموزش عالی امری اجتناب‌ناپذیر می‌دانند. از طرفی دیگر دلایل سیاسی که در واقع نوعی نگاه استراتژیک به آینده روابط دیپلماتیک است؛ موجب بهبود سیاست‌های خارجی، امنیت ملی، همکاری تکنولوژیکی، صلح و فهم متقابل، هویت ملی و هویت منطقه‌ای برای دولت‌ها می‌شود به طوری که بیان شده است آموزش بعد چهارم سیاست خارجی است (De Wit, 2015). دلایل اقتصادی که به اهداف دارای تأثیرات بلندمدت‌تری پیوند خورده‌اند و بین‌المللی‌سازی را به عنوان یک مکانیزم مشارکتی جهت تربیت نیروی انسانی می‌نگرد. به طوری که دانش‌آموختگان خارجی در راستای ارتباطات تجاری و کسب سودهای اقتصادی مانند درآمد موسسه به عنوان کلیدهای اصلی در نظر گرفته می‌شوند (Knight, 2019). دلایل دانشگاهی نیز به این موضوع اهمیت می‌دهد که گسترش بعد بین‌المللی شدن آموزش، پژوهش و خدمات باعث ایجاد یک ارزش‌افزوده در کیفیت آموزش عالی و در نتیجه ارتقا رتبه‌بندی موسسه می‌شود (Rosyidah, Matin & Rosyidi, 2020). از نظر فرهنگی نیز اهمیت بین‌المللی شدن به دلیل درک زبان، مهارت و فرهنگی‌های خارجی دیگر توسط دانشجویان، اعضای هیئت علمی و در نتیجه ارتقا فرهنگ ملی می‌باشد. در واقع ارتقا درک بین‌فرهنگی و ارتباطی دانش‌آموختگان از دلایل فرهنگی اهمیت بین‌المللی شدن آموزش عالی می‌باشد (Bruhn-Zass, 2021). Barbosa & Neves (2020) بیان می‌کند که آموزش عالی که قرن‌ها بخش کوچکی از نخبگان را در اکثر جوامع تشکیل می‌داد، در حال حاضر به یک نهاد مهم در زمینه جهانی شدن و جامعه دانشی تبدیل شده است و نقش اساسی در توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی ایفا می‌کند. همچنین توسعه و پیامد بین‌المللی شدن آموزش عالی، یک دیپلماسی مثبت آموزشی که بخشی از دیپلماسی فرهنگی است را ایجاد می‌نماید (Kaykha & Tofighi Daryan, 2021). دیپلماسی آموزش بسط تفاهم و درک مشترک از مسائل و مشکلات جهانی مانند تغییرات آب و هوایی، امنیت غذایی، بیماری‌های واگیر و همه‌گیر، مهاجرت و پناهندگی و ... که حل کردن آن‌ها از عهده یک کشور به تنهایی خارج شده است، می‌باشد (Asadi & et al, 2020). در واقع دیپلماسی آموزش، به عنوان یکی از جدیدترین سیاست‌ها و راهبردهای در حوزه آموزش عالی، یک تصویرسازی مثبت از کشور با بهره‌گیری از ظرفیت‌های آموزش عالی ایجاد می‌کند. هر چند که متأسفانه به صورت نادرست با قدرت نرم، تجاری‌سازی اقتصاد دانش، دیپلماسی آموزش و به ویژه دیپلماسی فرهنگی مشابه دانسته می‌شود (Kvilhaugsvik, 2021).

به طور کلی بین‌المللی شدن آموزش عالی تقویت تحقیقات و تولیدات علمی، بهره‌وری اقتصادی و منافع مالی به همراه دارد. با این حال در کنار این مزایا، خطراتی همچون تهدیدی برای فرار نخبگان، ضعیف شدن قوانین مهاجرتی (Hojatoleslami, Cheraghi & Borzoo, 2021, Alipour, Abasi, 2020)، تعارض بین نقش آموزش عالی به عنوان سازمان سیاسی و ملی، رقابت بین دانشگاه‌ها و دانشکده برای منابع مالی و انسانی، یکسان‌سازی برنامه‌های درسی، زیاده‌روی در استفاده از زبان انگلیسی به عنوان زبان آموزشی و تجاری‌سازی برنامه‌های درسی وجود دارد (Valimoghadam Zangani et al, 2021).

از دیدگاه Knight (2019)، بین‌المللی شدن به عنوان یک ایدئولوژی با خطمشی مفهوم‌سازی است که

دانشگاه‌ها و دولت‌ها برای پاسخگویی در برابر پدیده جهانی شدن برمی‌گزینند. بین‌المللی شدن هرگونه تلاش نظام‌مند با هدف ساختن آموزش عالی در پاسخ به الزامات و چالش‌های مربوط به جهانی‌شدن جوامع، اقتصاد و بازارهای کار می‌باشد. بین‌المللی شدن واکنشی فعال و مبتکرانه به جهانی‌شدن است. بین‌المللی شدن آموزش عالی فرایند ادغام ابعاد بین‌المللی، بین فرهنگی و جهانی برای اهداف و کارکردهای یاددهی-یادگیری، تحقق و خدمات آموزش عالی است.

Romani Dias, Carneiro & Dos Santos Barbosa (2020)، بین‌المللی‌سازی آموزش عالی را دو دیدگاه تعریف می‌نمایند. اول دیدگاه فرامرزی که عبارت است جابجایی فیزیکی اساتید، دانشجویان، کارکنان و دیگر عناصر مداخله‌گر و تأثیرگذار در آموزش و انتقال دانش، و دیدگاه دوم نگاه درون‌مرزی به بین‌المللی‌سازی آموزش عالی است، که شامل انتقال و یادگیری دانش، مهارت و ارزش‌های بین‌المللی و بین‌فرهنگی بین دانشجویان است. دیدگاه دوم متمرکز بر برنامه درسی است.

از دیدگاه De wit & Hunter (2018) بین‌المللی‌سازی آموزش عالی دارای چهار رویکرد است: ۱- رویکرد فرایندی شامل درآمیختن یک بعد بین‌المللی با کارکردهای اصلی دانشگاه یا موسسه ۲- رویکرد شایستگی در قالب توسعه مهارت‌ها، نگرش‌ها و دانش جدید در دانشجویان، اعضای هیئت علمی، کارکنان و دیگر مشارکت‌کنندگان ۳- رویکرد فعالیتی که به حسب مقوله‌ها و یا فعالیت‌هایی مانند برنامه‌ریزی درسی، همکاری‌های فنی و ... بین‌المللی‌سازی تشریح می‌کند ۴- رویکرد دلایل منطقی که شامل تعریف بین‌المللی‌سازی، بر حسب اهداف و نتایج موردنظر و از پیش تعیین شده است.

از دیدگاه Maneshgar, Fathi Vagargah & Hamidifar (۲۰۲۳)، بین‌المللی شدن آموزش عالی فرایند تلفیقی ابعاد بین‌المللی، میان فرهنگی و جهانی به درون هدف، عملکرد و اجرای آموزش عالی به شیوه‌ای است که احترام به تفاوت‌های فرهنگی و سنت‌ها را ارتقا بخشد.

به لحاظ تاریخی نیز Knight (1994) چرخه و تاریخچه فرایندی بین‌المللی شدن آموزش عالی را به صورت یک چرخه مستمر و متوالی، در ۶ مرحله بیان کرد. مرحله اول: آگاه کردن ارکان اصلی دانشگاه یعنی استادان، دانشجویان و کارکنان و مدیران و جامعه از اهمیت و منافع و ضرورت بین‌المللی شدن دانشگاه؛ مرحله دوم: ایجاد تعهد در بازیگران اصلی دانشگاه؛ مرحله سوم: بر حسب نیازها، اهداف و انتظارات، اتخاذ استراتژی و برنامه‌ریزی جامع در خصوص بین‌المللی شدن؛ مرحله چهارم: اجرای استراتژی‌های بین‌المللی شدن در ابعاد مختلف با هدف عملیاتی کردن فعالیت اجرایی؛ مرحله پنجم: ارزیابی مستمر فرایند و استراتژی‌ها با هدف ارتقای کیفیت فرایند بین‌المللی شدن؛ مرحله ششم: ارائه بازخورد مناسب به ذی‌نفعان و مشارکت‌کنندگان (کارکنان، استادان و دانشجویان) در فرایند بین‌المللی شدن دانشگاه با هدف تقویت انگیزه. De wit در سال ۲۰۰۲ با ادغام چرخه بین‌المللی‌سازی نایت در مدل Wandi، سه مؤلفه که متأثر از مدل‌های سیاست‌گذاری بود ارائه کرد. این سه مؤلفه عبارتند از: تحلیل زمینه، این گام قبل از مرحله اول چرخه نایت یعنی مرحله آگاهی اضافه شد و به روشن کردن عوامل و زمینه‌های درونی و بیرونی بین‌المللی شدن آموزش عالی بر حسب اسناد بالادستی و موضع‌گیری‌های سیاسی می‌پردازد. مؤلفه دوم، اجرا برنامه و استراتژی‌های سازمانی است که با هدف سهولت مرحله بازبینی و افزایش کیفیت و ضمانت اثرات برنامه پس از مرحله عملیاتی کردن الگوی نایت به مدل اضافه شده است؛ و

در نهایت مؤلفه سوم ارزیابی تأثیرات بلندمدت است که به مشخص کردن میزان موفقیت برنامه‌های درازمدت دانشگاه‌ها در تلفیق آموزش، پژوهش و خدمات دانشگاه با رویکرد بین‌المللی اشاره دارد (Miandy and Aziah, 2019, Uralov, 2020؛ به نقل از Knight, 1994).

در بررسی پیشینه خارجی پیرامون بین‌المللی سازی آموزش عالی، وو (۲۰۲۰) به ابعاد بین‌المللی شدن آموزش عالی برون‌گرا شامل: دیپلماسی فرهنگی مبتنی بر همکاری آموزش عالی، استفاده از کمک‌های بین‌المللی در جهت توسعه آموزش عالی و پذیرش دانشجویان بین‌المللی در سطوح مختلف آموزش عالی می‌پردازد.

در تحقیقی که Chun (2020) در خصوص ساختار نظام آموزش عالی تایوان انجام داد، نتیجه گرفت که تغییرات سیاسی، نهادهای خصوصی و دولت‌ها بازیگران اصلی بین‌المللی‌سازی آموزش عالی در ساختار کشور تایوان می‌باشند و نقش هر کدام از این نهاده مطابق با هویت ملی مشخص می‌گردد.

Sharipjonovich Uralov (2020)، در مطالعه خود در خصوص بین‌المللی شدن آموزش عالی در ازبکستان، بیان می‌نماید که این موضوع نیازمند توجه جدی به آن در سطح ملی و به عنوان یک هویت ملی و یک عامل کلیدی در توسعه اقتصاد ملی و سازوکارهای ارتقای تنوع فرهنگی و نظام آموزشی ملی است.

Miandy & Aziah (2019) نیز در پژوهشی به مهم‌ترین راهبردهای بین‌المللی‌سازی آموزش عالی در مالزی شامل: تدوین برنامه استراتژیک ۲۰۲۰-۲۰۰۷ برای بین‌المللی‌سازی آموزش عالی، حمایت نظام سیاسی و علمی، عضویت در شبکه‌های بین‌المللی و هدف‌گذاری دقیق جهت جذب دانشجوی خارجی، اشاره می‌نماید.

Li (2019)، در مطالعه ای استراتژی‌های بین‌المللی‌سازی آموزش عالی کشور چین را بررسی می‌کند. مواردی از قبیل: استفاده از دو شیوه آموزش مشارکتی/مشترب و راه‌اندازی شعبه بین‌المللی دانشگاه‌های معتبر و اتخاذ استراتژی‌های بین‌المللی‌سازی آموزش عالی متناسب با تقاضای جامعه و طرح‌ریزی و توسعه آن‌ها.

Bayram (2018) به بعد اخلاقی بین‌المللی سازی آموزش عالی در افق پیش‌رو اشاره می‌نماید. وی معتقد است که در بین‌المللی شدن آموزش عالی باید به بعد اخلاقی توجه شود. همچنین لازم است که پایه ارزش‌های هنجاری برای فرایندهای بین‌المللی فراهم گردد.

Lomer (2017) در مطالعه ای به اهداف و دلایل منطقی در سیاست بریتانیا در جذب دانشجویان بین‌المللی در آموزش عالی، پرداخته است. وی بیان می‌دارد که بین‌المللی شدن آموزش عالی برای موسسات آموزش عالی مزایایی از جمله افزایش درآمد، کسب شهرت و افزایش رتبه‌بندی جهانی به دنبال دارد.

Zhou (2016)، در تحقیقی تحت عنوان رویکرد سیستم‌های پویا به بین‌المللی شدن آموزش عالی، سطوح پنج‌گانه بین‌المللی، ملی، موسساتی، برنامه‌ای و فردی را برای بین‌المللی شدن آموزش عالی پیشنهاد می‌دهد، که هر سطح دارای پنج مولفه اهداف، پیامدها، برنامه‌ها، رویکردها و پروژه‌ها است.

Mehrvavar Giglou et al (2022)، در مطالعه ای گفتمان‌های شکل‌دهنده به همکاری‌های علمی بین‌المللی در آموزش عالی ایران را مورد شناسایی قرار داده است. چهار گفتمان اصلی شکل‌دهنده به همکاری‌های علمی بین‌المللی در آموزش عالی ایران عبارتند از: گفتمان فرهنگی، گفتمان اقتصادی، گفتمان بین‌المللی بودن علم و گفتمان سیاسی.

Qasemzadeh, Edalatian Shahriari, Mohammadi (2021) در مطالعه ای به تبیین و طراحی فرایند بین‌المللی

شدن آموزش عالی می‌پردازند. مدل طراحی شده فرایند بین‌المللی شدن شامل مؤلفه‌های سیاسی، زیرساخت‌های مالی، تجهیزات و امکانات، دانشگاهی، سازمانی، ارتباطات بین‌المللی، آموزشی و درسی، اداری، پشتیبانی و خدماتی، فرهنگی-اجتماعی و اقتصادی است.

در مطالعه ای دیگر توسط Valighadam Zanjani et al (2021)، به طراحی و اعتباریابی الگوی بین‌المللی‌سازی آموزش عالی دانشگاه‌های علوم پزشکی ایران می‌پردازند. این مطالعه مهم‌ترین ابعاد بین‌المللی شدن دانشگاه‌ها را عبارت می‌داند از: حاکمیت، مدیریت دانشگاه، زیان و فرهنگ، ساختار دانشگاه، فناوری اطلاعات، مدیریت منابع انسانی، مدیریت منابع مالی و فیزیکی، اساتید، کارکرد دولت، اداره امور بین‌المللی، توسعه دولت، دانشجو و دانش‌آموخته، تعالی سازمانی دانشگاه، توسعه دانشگاه.

Mehrvavar Giglou et al (2021)، همکاری‌های علمی در آموزش عالی ایران با روش فراترکیب را مورد شناسایی قرار می‌دهد. مهم‌ترین مؤلفه‌های کلیدی شناسایی شده عبارتند از: همکاری‌های آموزش و پژوهشی، مشارکت اعضای هیئت علمی در فعالیت‌های بین‌المللی، عوامل فرهنگی، اصلاح ساختار دانشگاه، بسترسازی مناسب برای استفاده از فناوری ارتباطات و اطلاعات در دانشگاه، برنامه‌ها و سیاست‌های دولتی و جهانی شدن Hamidifar, Fathi Vajargah, Maneshger (2021)، به رانه الگوی بین‌المللی‌سازی دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی مستقر در مناطق آزاد کشور با یک رویکرد داده بنیاد، می‌پردازند. بر اساس نتایج این مطالعه، عوامل مدیریتی و انسانی، جهانی و منطقه‌ای، ساختاری و سازمانی، فرهنگی و اجتماعی، سیاسی و حکومتی، اقتصادی و مالی، آموزشی و پژوهشی، ارتباطی و اطلاع‌رسانی، از عمده‌ترین عناصر الگوی بین‌المللی‌سازی دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی می‌باشند.

Qasemzadeh et al (2019)، به طراحی مدل بین‌المللی شدن آموزش عالی ایران (مطالعه موردی: یکی از شعبات ایجاد شده دانشگاه پیام نور در گرجستان) می‌پردازد. مدل طراحی شده شامل مؤلفه‌های سیاسی، زیرساخت‌های مالی، تجهیزات و امکانات، دانشگاهی، سازمانی، ارتباطات بین‌المللی، آموزشی و درسی، اداری، پشتیبانی و خدماتی، فرهنگی-اجتماعی و اقتصادی است.

تحلیل بین‌المللی‌سازی آموزش عالی در ایران با تاکید بر نقش بازیگران عنوان مطالعه ای است که توسط Asgari (2019)، انجام شده است. بر اساس نتایج پژوهش مذکور بیشترین چالش بین‌المللی شدن به مولفه فرایند بدلیل عدم شفافیت سیاست‌گذار در تعریف تصمیم‌یابی در قالب چرخه سیاست‌گذاری و همچنین مولفه بازیگران به عنوان عامل تاثیرگذار در اجرای فرایند تعلق دارد. توصیه سیاستی برای حل این چالش، تعهد و الزام سیاست‌گذاران و تصمیم‌گیران به سه نکته اصلی است: ۱. اجرای سیاست بین‌المللی‌سازی بر اساس چرخه و مدل‌های سیاست‌گذاری. ۲. ایجاد شبکه سیاست- دانش از طریق فعال نمودن دفاتر دانشگاه پژوهی در سطح سازمانی و تقویت نهادهای سیاست پژوه در سطح بخشی/ ملی. ۳. تقویت نهادهای تسهیل‌گر در فعالیت‌های بین‌المللی.

Nesar & Reisi (2016)، الزامات ساختاری در فرایند بین‌المللی شدن آموزش عالی ایران، مورد بررسی قرار می‌دهند. بر اساس نتایج این مطالعه ساختار یکی از مهمترین تسهیل‌کنندگان فرایند بین‌المللی شدن آموزش عالی است که در کشور ما به دلیل فقدان حداقل استقلال عملیاتی، ماهیت غیر مشارکتی، انتصاب سلسله مراتبی

ساختار عمودی و ... به درستی مدیریت نمی‌گردد.

پژوهش Alimohamadi, Azizi & Salimi (2015)، با هدف شناسایی موانع و ارائه راهکارهای بین‌المللی شدن آموزش عالی در حوزه مهندسی انجام شده است. این مطالعه که با رویکردی توصیفی-پیمایشی و با استفاده از سرشماری از اعضای هیئت‌علمی دانشگاه‌های مختلف سنجید انجام شد، به شش دسته مانع کلیدی در مسیر بین‌المللی‌سازی برنامه‌های درسی اشاره دارد: موانع فرهنگی، محتوایی، آموزشی، انسانی، زیرساختی و ساختاری. نتایج نشان داد که هر یک از این موانع به‌طور معناداری در فرایند بین‌المللی شدن نقش بازدارنده دارند. همچنین چهار راهبرد سیاست‌گذاری، رابطه‌محور، ساختاری و خدمت‌محور به‌عنوان محورهای پیشنهادی برای فائق آمدن بر این موانع معرفی شدند. پژوهش، تفاوت معناداری در نگرش اعضای هیئت‌علمی نسبت به این موانع بر اساس رتبه علمی یا گروه آموزشی نیز نشان داد. این مطالعه بر اهمیت تقویت زیرساخت‌های فناورانه، به‌روزرسانی محتوای درسی، به‌کارگیری رویکردهای چندفرهنگی و تعاملات علمی بین‌المللی برای تحقق آموزش عالی جهانی‌شده تأکید دارد.

مطالعه Shariat-E- Firouzjaeyan & Khorsandi Task (2018)، به بررسی عوامل امتناع بین‌المللی سازی دانشگاه‌های تخصصی تهران با تمرکز بر استراتژی «بین‌المللی شدن در خانه» پرداخته است. این پژوهش با هدف شناسایی و تحلیل موانع پیش روی فرایند بین‌المللی سازی در محیط داخلی دانشگاه‌ها انجام شده است. پژوهشگران مفهوم «بین‌المللی شدن در خانه» را بر اساس تعریف نایت به عنوان تلفیق هدفمند ابعاد بین‌المللی، بین‌فرهنگی و جهانی در اهداف، کارکرد یا ارائه آموزش‌های دانشگاهی معرفی کرده‌اند. این رویکرد جایگزینی برای آموزش بین‌المللی سنتی محسوب می‌شود که بر جابجایی دانشجویان تأکید دارد و در عوض بر ایجاد تجربیات بین‌المللی در محیط داخلی دانشگاه تمرکز می‌کند. یافته‌های این پژوهش اهمیت توجه به عوامل ساختاری، فرهنگی و منابع انسانی در فرایند بین‌المللی سازی دانشگاه‌ها را برجسته می‌سازد. مطالعه نشان می‌دهد که علی‌رغم امکانات و فرصت‌های موجود، شرایط مناسبی برای اشاعه یافته‌های دانش بومی در سطح جهانی از طریق نظام برنامه‌ریزی درسی موجود کشور وجود ندارد.

در واقع تعاریف و تحقیقات صورت گرفته، بر این نکته تأکید دارند که بدون داشتن چشم‌انداز و نگرش بین‌المللی، تفکر انتقادی و خلق نوآوری که رکن اجتناب‌ناپذیر علم است تحقق نمی‌یابد؛ چراکه به قول بسترورم (۲۰۰۹) بین‌المللی شدن آموزش عالی نه تنها بر برنامه‌های آموزش عالی، اعضای هیئت علمی و دانشجویان تأثیر می‌گذارد، بلکه موجب تغییرات ساختاری نیز شده و بر تمام سطوح و ابعاد آموزش عالی تأثیرات عمیقی بر جای می‌گذارد که این مقدمه نوآوری است.

در چند سال اخیر در ایران نیز خواسته یا ناخواسته موج جدید بین‌المللی‌سازی آموزش عالی، با استناد اسناد بالادستی در سطحی نسبتاً گسترده شکل گرفته است؛ اما بر محوریت طیف اول تفسیر می‌شود (Saedi et al, 2022). به‌گونه‌ای که در سند چشم‌انداز (۱۴۰۴) ایران را کشوری با جایگاه اول علمی در سطح منطقه‌ای آسیای جنوب غربی در قالبی از تعامل سازنده و مؤثر در روابط بین‌الملل ترسیم و ضرورت حرکت

دانشگاه‌ها و حرکت به سمت بین‌المللی‌سازی آموزش را بیان کرده‌اند و در قانون برنامه پنج ساله ششم توسعه جمهوری اسلامی ایران، در بخش ۱۲ ماده ۶۴ و ماده ۶۶ به صراحت بر گسترش ارتباطات علمی با مراکز و

نهادهای آموزشی و تحقیقاتی معتبر بین‌المللی تأکید و در نقشه جامع علمی کشور در راهبرد کلان بر بین‌المللی‌سازی آموزش عالی و همکاری‌های علمی بین‌المللی اشاره شده است؛ ولی در اجرا مدیران و سیاست‌گذاران آموزش عالی تنها با شعار "«بین‌المللی کردن دانشگاه‌ها» هدف بزرگ آموزش عالی ایران است" به اهمیت آن اذعان نموده‌اند و به ظاهر با امضای تفاهم‌نامه‌های متعدد با دانشگاه‌های خارجی، تشکیل کمیته‌ها و کارگروه‌های مرتبط، بازدیدهای متقابل مدیران دانشگاه‌های داخلی و خارجی در کنار فعالیت‌های روزافزون برگزاری نشست‌ها و کنفرانس‌های مختلف و ارائه گزارش‌های عملکرد در حوزه بین‌المللی کردن آموزش عالی عزم جدی خود را گسترش فعالیت‌های بین‌المللی آموزش عالی ایران نشان می‌دهند (Mousavi et al, 2020)؛ اما واقعیت موجود بیانگر این است که با شرایط یک دانشگاه بین‌المللی فاصله زیادی داریم و بین‌المللی شدن آموزش عالی در ایران به طور کامل محقق نشده است. لذا باید توجه سیاست‌گذاران و تصمیم‌گیران حوزه آموزش عالی را به این موضوع معطوف کرد که بحث بین‌المللی شدن آموزش عالی با پشتوانه اسناد بالادستی نیازمند این است که دانشگاه‌ها در رسالت‌ها، مأموریت‌ها، اهداف و کارکردهای خود بازنگری‌هایی به عمل آورده و بازیگران، عوامل و کارکردهای این موضوع در قالب نقشه راهی ترسیم و به اجرا گذاشته شود. برای این منظور چارچوب خاصی نیاز است که اولاً کارکردها و فعالیت‌های لازم را فهرست کرده، ثانیاً سازمان‌ها و نهادهای فعال در حوزه کارکردی مشخص شده و ثالثاً ارتباطات بین آن‌ها ترسیم گردد. این چارچوب خاص، نگاشت نهادی نامیده می‌شود. نگاشت نهادی چارچوبی است که با نمایی ساده و جامع وضعیت موجود سیستم نوآوری را نشان می‌دهد که با بررسی آن می‌توان به نقایص موجود در اجزاء و روابط میان اجزاء نظام را شناسایی و تحلیل کرد. سپس در جهت اصلاح این موارد، برنامه‌ریزی‌های لازم را انجام داد. با توجه به توضیحات ارائه شده الگوی نگاشت نهادی در این تحقیق به عنوان چارچوب مدل، با هدف سیاست‌گذاری و طراحی نظام آموزش عالی کشور در جهت بین‌المللی شدن در نظر گرفته می‌شود؛ لذا در دو بعد کارکردی و نهادی فرایند بین‌المللی شدن آموزش را مورد بررسی و در نهایت با یک دید جامع مدل سیاست‌گذاری و نگاشت نهادی در این خصوص طراحی و ارائه می‌شود؛ بنابراین مسئله اساسی پژوهش بررسی موانع بین‌المللی شدن برنامه‌های آموزش عالی و راهکارهای دستیابی به این فرایند و ارائه سیاست‌های پیشبرنده به منظور همگامی با برنامه‌های استاندارد جهانی می‌باشد. مسئله تحقیق با سؤال کلی نگاشت نهاد نظام آموزش عالی کشور به منظور بین‌المللی شدن آموزش عالی چگونه است؟ طرح می‌شود و از آن جا که تهیه نگاشت نهادی در آموزش عالی تاکنون سابقه نداشته سعی بر آن است تا نهادهای موجود و فعال عرصه نوآوری در آموزش عالی و نحوه تعاملات میان آن‌ها شناسایی و راهکارهای بهبود آن ارائه گردد. این مهم می‌تواند کمک شایانی در سیاست‌گذاری بین‌المللی شدن آموزش عالی نماید.

روش‌شناسی

هدف پژوهش حاضر ترسیم نگاشت نهاد سیاست‌گذاری آموزش عالی با رویکرد بین‌المللی شدن در نظام علم و فناوری ایران است؛ لذا به طور کلی بیان می‌شود که طرح تحقیق کیفی تحلیل مضمون است. روش تحقیق از نظر هدف کاربردی و از نظر چگونگی به دست‌آوری اطلاعات از نوع مطالعه موردی می‌باشد. جامعه آماری تحقیق کلیه اساتید و سیاست‌گذاران حوزه آموزش عالی بوده‌اند که از بین آن‌ها اساتیدی که دارای رزومه و تجربه مرتبط با موضوع بوده‌اند، ۱۵ نفر به روش نمونه‌گیری هدفمند (گلوله برفی) به عنوان نمونه تحقیق انتخاب گردید. ابزار

گردآوری داده‌ها مصاحبه نیمه ساختار یافته، و پرسشنامه ماتریس نهاد-کارکرد بوده است. داده‌های جمع‌آوری شده به روش تحلیل مضمون (تم) در سه مرحله (مضامین پایه، مضامین سازمان‌دهنده و مضامین فراگیر) با استفاده از نرم‌افزار MAXQDA۲۰۲۰ تحلیل شده‌اند. به منظور اعتباریابی نهادها و کارکردهای بین‌المللی شدن آموزش عالی شناسایی شده در قالب الگوی تحقیق از سه تکنیک خودبازبینی توسط محقق^۱، شاخص مقبولیت^۲ استرواس و کوربین^۳ و روش بررسی توسط اعضا^۴، اعتباریابی الگوی تحقیق مورد سنجش قرار گرفت. جهت روایی مصاحبه‌ها و پروتکل مصاحبه از یک طرح اجرایی منسجم و همچنین خودبازبینی محقق در طی فرآیند جمع‌آوری و تحلیل داده‌ها استفاده شده است. برای بررسی پایایی مصاحبه‌ها از روش پایایی توافق بین دو کدگذار^۵ استفاده شده است. به این صورت که دو مصاحبه به صورت تصادفی انتخاب (مصاحبه ۴ و ۱۰) و توسط پژوهشگران مستقل (دانشجوی دکتری و آگاه به موضوع تحقیق) کدگذاری شد. مجموع کدها در دو کدگذاری برابر ۲۲، تعداد کل توافقات انجام شده بین ۲ مصاحبه در هر دو کدگذاری برابر با ۹ و تعداد کل نبود توافقات ۴ مورد بوده است که یافته‌های مربوط به پایایی توافق بین دو کدگذار نشان می‌دهد که پایایی مصاحبه شماره ۴ برابر با ۸۰ درصد؛ پایایی مصاحبه شماره ۱۰ برابر با ۸۳ و پایایی کل مصاحبه‌ها برابر با ۸۲ درصد است و از آنجا که پایایی بیشتر از ۶۰ درصد است، قابل قبول می‌باشد.

$$\text{درصد توافق} = \frac{\text{تعداد توافقات} \times 100}{\text{تعداد کل کدها}}$$

جدول ۱. محاسبه پایایی بازآزمایی مصاحبه‌ها

ردیف	عنوان	تعداد کل شناسه‌ها	تعداد توافقات	تعداد نبود توافقات	پایایی باز آزمون
۱	مصاحبه ۴	۱۰	۴	۲	۸۰٪
۲	مصاحبه ۱۰	۱۲	۵	۲	۸۳٪
کل		۲۲	۹	۴	۸۲٪

یافته‌های پژوهش

به منظور پاسخگویی به سوال اصلی تحقیق یعنی طراحی نگاشت-نهاد بین‌المللی شدن آموزش عالی در نظام علمی و فناوری ایران چگونه است؟" با توجه به اینکه هدف طراحی نگاشت نهاد بین‌المللی شدن آموزش عالی در کشور می‌باشد؛ لذا فرایند تحلیل یافته‌ها متناسب با مراحل طراحی نگاشت نهاد به شرح ذیل می‌باشد:

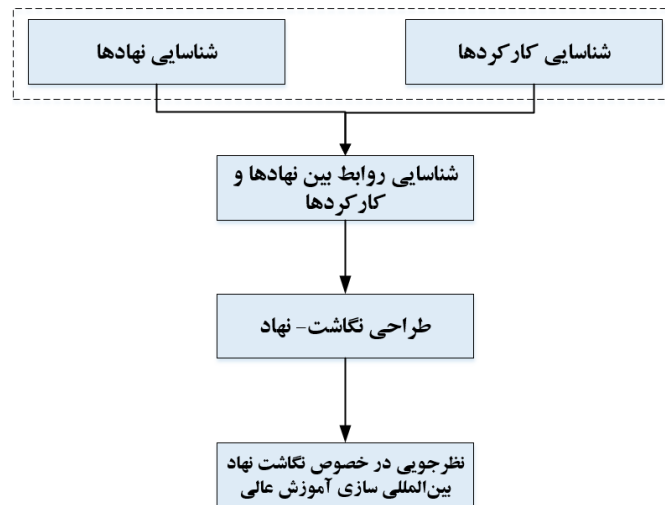
^۱ Self-monitoring

^۲ Credibility

^۳ Strauss and Corbyn

^۴ Member Checking

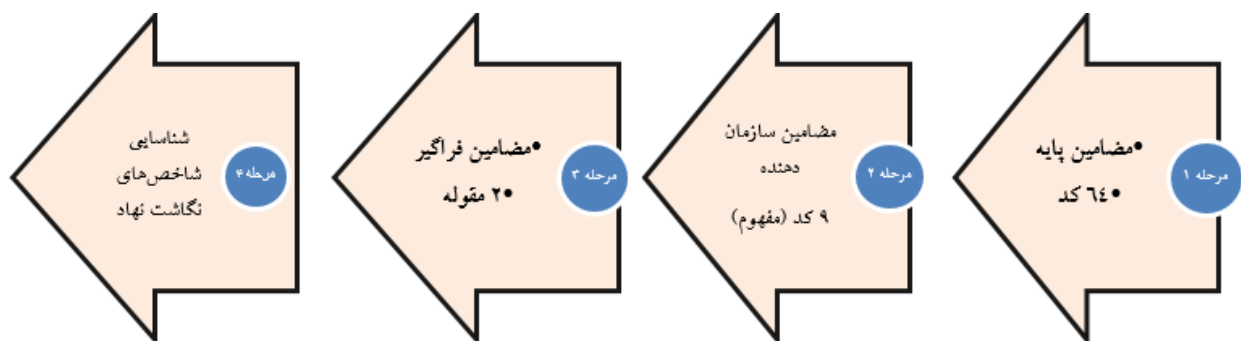
^۵ Inter-Coder Reliability

شکل ۱: مراحل فرآیند تدوین نگاشت-نهادی نظام آموزش عالی در جهت بین‌المللی شدن

مرحله اول: استخراج کارکردها و نهادهای بین‌المللی سازی آموزش عالی

به منظور شناسایی کارکردها و نهادها از روش تحلیل مضمون بر اساس دستورالعمل‌های Attride-Stirling طی سه مرحله مضامین پایه، مضامین سازمان‌دهنده و مضامین فراگیر جهت تحلیل مصاحبه‌ها استفاده شده است به این صورت که پس از انتخاب اعضای نمونه و توجیه، جلب همکاری آن‌ها، و دریافت مصاحبه صورت گرفته، کلیه جواب‌های دریافتی صوتی به صورت فایل تایپ شده پیاده‌سازی و با نرم‌افزار تحلیل کیفی MAXQDA_{۷.۲.۰} کدگذاری گردید که منجر به شناسایی نهادها و کارکردهای بین‌المللی شدن آموزش عالی شد. نتایج حاصل از فرایند کدگذاری و تقلیل داده‌ها در چهار مرحله به شکل زیر بوده است:

شکل ۲: فرایند کدگذاری و تقلیل داده‌ها

مرحله ایجاد مضامین پایه: مضامین پایه شامل ایجاد کدهای اولیه از داده‌هاست. در این مرحله خط به خط متن‌های مصاحبه‌ها توسط محقق مورد مطالعه قرار گرفت و کدها و نکات کلیدی موجود در متن و مفاهیم مندرج به عنوان مضمون‌های پایه مرتبط با کارکردها و نهادهای بین‌المللی شدن آموزش عالی استخراج شدند که در مجموع ۶۴ کد اولیه شناسایی گردید.

جدول ۲. نمونه مضامین پایه و کلیدی در متن مصاحبه‌ها

متن مصاحبه	مصاحبه	کدهای استخراج شده
وقتی صحبت از بین‌المللی شدن در هر زمینه‌ای به میان می‌آید؛ من دارم ریشه‌ای به موضوع نگاه می‌کنم، وقتی می‌گویم آموزش عالی بین‌المللی اولین چیزی که به ذهن ما خطور می‌کند؛ یک محیط آموزشی با زبان بین‌المللی که مختصاً انگلیسی است؛ لذا یک چیز مشترکی در این محیط آموزشی وجود دارد و آن هم زبان مشترک است؛ این یعنی چی؟ یعنی ما در درجه اول باید از نظر سطح زبان بین‌المللی و زبان‌های خارجی به سطح مهارت خوبی رسیده باشیم، هم دانشجوی، هم استاد، معلم، محقق و ... ولی متأسفانه این وظیفه که در درجه اول و ریشه‌ای که باید از آموزش و پرورش شروع می‌شد به درستی صورت نگرفته و دارید می‌بینید به جز تعداد محدودی که به هزینه شخصی در زمینه یادگیری زبان تلاش می‌کنند، مابقی از نظر سطح زبان بسیار ضعیف هستند؛ لذا اولین نهاد تأثیرگذار آموزش و پرورش است. همچنین در شرایط حال حاضر کشور متأسفانه ارتباطات و تحریم‌های کشورهای دنیا بر علیه کشور نیز به عنوان یک مانع (البته این را بگویم که یک مانع که ممکن است، سطح و روند بین‌المللی شدن را تغییر یا کند کرده باشد؛ ولی نمی‌تواند به طور کامل متوقف کند)، در بین‌المللی شدن آموزش عالی تبدیل شده است؛ لذا مدیریت این موضوع و گذار از آن نیاز به همت و مدیریت وزارت خارجه کشور دارد، وزارت خارجه کارکرد گشودگی سیاسی، روابط دیپلماتیک، تهیه زیرساخت‌های علمی و بین‌المللی و ... را برای آموزش عالی دارد و می‌تواند در جهت اعزام اساتید به دانشگاه‌های کشورهای هدف و بورسیه نخبگان کشور تسهیلگر باشد.	۸	کارکرد ۱. بهبود روابط دیپلماتیک ۲. زیرساخت‌های علمی و بین‌المللی، گشودگی سیاسی ۳. تربیت نیروی انسانی نهاد ۱. وزارت خارجه ۲. آموزش و پرورش
یکی موضوعی که بسیار آزاددهنده است و متأسفانه نه تنها در بحث بین‌المللی شدن در آموزش عالی مشاهده می‌شود، بلکه در تمام زمینه‌ها دیده می‌شود، این است که ما حقیقتاً در تمام زمینه قوانین و برنامه‌های و چشم‌انداز خوبی داریم، مثلاً در همین بین‌المللی شدن آموزش عالی در برنامه توسعه ۱۴۰۴، سیاست‌های کلی نظام، نقشه جامع علمی کشور و بیانات مقام معظم رهبری و سایر مسئولین به موضوع اهمیت بین‌المللی شدن در آموزش عالی پرداخته و برنامه ارائه شده است؛ ولی در عمل و در اجرا ضعف اساسی داریم؛ چند وقت پیش مثلاً بنده شنیدم که یکی از مسئولین وزارت علوم بیان کردن در داخل کشور همه علوم در دسترس هست و دیگر نیازی به اعزام یا بورس به سایر کشورها نداریم!!! خوب این یعنی چه؟ نمی‌شود که در هر موضوعی شخصی و از روی کینه حرف زد، در زمینه بین‌المللی شدن برنامه داده شده، هزینه شده نمی‌شود با یک حرف آن را رشته کرد؛ لذا نهادهای مانند وزارت علوم، به عنوان یک نهاد اصلی اجرایی باید بتواند فضا را برای بین‌المللی شدن باز نماید، دانشجوی خارجی بپذیرد و دانشجوی به خارج اعزام کند، از اساتید بنام بین‌المللی دعوت به عمل بیاورد، همایش، سمینار، تحقیق و ... بین‌المللی برگزار نماید، همان‌طور که وزارت بهداشت در زمینه علمی مخصوصاً در تولید واکسن کرونا با دانشگاه‌های و محققین بین‌المللی پروژه‌های مشترکی را به سرانجام رساندند و موفقیت بسیاری کسب کردند؛ همه این موضوعات باید به صورت بین‌المللی انجام شود؛ منتها باید ملاحظات نهادهای امنیتی نیز در نظر گرفته شود.	۱۰	کارکرد ۱. بورس بین‌المللی ۲. تولید محتوای بین‌المللی ۳. پذیرش و اعزام دانشجوی بین‌المللی ۴. تبادل دانش اساتید ۵. همایش و سمینارهای بین‌المللی ۶. چاپ و نشر مقالات و تحقیقات علمی نهاد ۱. وزارت علوم، تحقیقات و فناوری ۲. وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی ۱. نهادهای اطلاعاتی و امنیتی ۲. دفتر مقام معظم رهبری ۳. مجمع تشخیص مصلحت نظام ۴. مجلس ۵. شورای عالی انقلاب فرهنگی
در بحث بین‌المللی سازی آموزش عالی متأسفانه (البته داخل پراتنژ این را عرض کنم که این شرایط شاید موقت باشد و تغییر سیاست کشورهای غربی و قدرت‌های دنیا در قبال کشور ما این روبه تغییر پیدا کند)؛ ولی در شرایط فعلی ما اگر هم بخواهیم و اراده کنیم شاید در بحث بین‌المللی سازی آموزش عالی موفق نباشیم و به آن اهداف که مدنظر داریم نرسیم؛ چراکه به ناچار مجبور به برقرار ارتباط با دانشگاه‌های با سطح علمی هم‌راستا و بعضاً پایین‌تر از دانشگاه‌های کشور خودمان می‌باشیم؛ ولی به ناچار بهتر است در شرایط کنونی کشور در جهت حرکت به سمت بین‌المللی سازی اولویت را بر همسایگان خود قرار دهیم. این ارتباط به دلیل هزینه مالی کم می‌تواند در کارکردهای مانند تبادل استاد و دانشجو، انجام پروژه‌های مشترک تحقیقاتی، دوره‌های آموزشی مشترک و آشنایی و توسعه زبان و ادبیات و فرهنگ دیگر کشورها و آشنا ساختن جامعه نخبگانی این کشورها در خصوص فرهنگ و زبان فارسی بسیار مثر ثمر باشد. کشور ما در برخی اتحادیه‌های دانشگاه‌های دولتی حاشیه دریایی خزر عضویت دارد که اگر اشتباه نکنم که از سال ۱۳۷۵ تشکیل و در حال حاضر حدود ۵۵ عضو دارد (البته شما یک بررسی انجام بدید در تعداد مطمئن نیستیم). این اقدام یک بستر و یک ظرفیت بسیار عظیمی است که کشور می‌تواند از آن در جهت ارتقا بین‌المللی سازی آموزش عالی استفاده		کارکرد ۱. تبادل استاد و دانشجو ۲. انجام پروژه‌های مشترک تحقیقاتی ۳. دوره‌های آموزشی مشترک ۴. آشنایی و توسعه زبان و ادبیات و فرهنگ دیگر کشورها ۵. فرهنگ سازی علمی و محیطی ۶. عضویت در اتحادیه بین‌المللی (ارتباطات سیاسی) نهاد ۱. دولت ۲. مجلس ۳. وزارت خارجه ۴. شورای عالی علوم تحقیقات و فناوری

متن مصاحبه	مصاحبه	کدهای استخراج شده
نماید؛ لذا کشور می‌تواند با تشکیل و یا عضویت در اتحادیه‌های دیگری از این دست مانند کشورهای اسلامی، کشورهای حاشیه خلیج فارس و ... این بستر و ظرفیت را ارتقا دهد؛ بنابراین در این مهم به نظر مهم‌ترین نهاد، نهادهای سیاست‌گذار (شورای عالی علوم تحقیقات و فناوری)، دولت، مجلس، وزارت خارجه و ... باشند.		
به نظر یک بار برای همیشه ما باید تکلیف و ساختار کشور را در خصوص موضوع بین‌المللی‌سازی آموزش عالی مشخص نمایم، اگر مایلیم باید سیاست‌گذاری و قانون برای آن در رده‌های بالای کشور از قبیل مجلس، دولت و حتی طبق سیاست‌های کلان علمی نظام ابلاغی مقام معظم رهبری ترسیم شود. با این اقدام دیگر با تغییر دولت‌های قوانین من درآوردی و عقب‌گرد در این فرآیند نخواهیم دید و اگر اختلافی هم پیش بیاید در روش کار خواهد بود. نکته دیگر این است که به نظر یکی از راه‌های استحکام روابط بین‌المللی با دانشگاه‌های کشور در شرایط تحریمی تحمیلی به کشور، استفاده اساتید و فارغ‌التحصیلانی باشد که یا در کشورهای مقصد تحصیل کرده‌اند و یا حالا هرگونه فعالیت علمی دیگری داشته‌اند جهت بهبود و استحکام روابط علمی بین‌المللی با دانشگاه‌ها و مراکز علمی خارج از کشور باشد. این ارتباطات بیشتر جنبه غیررسمی پیدا می‌کند و دانشگاه‌ها بیشترین نقش را در این خصوص خواهند داشت و می‌تواند با تشکیل کارگروه‌ها و انجمن‌های تشکیلاتی در این برنامه قدم بردارند.	۱۵ مصاحبه	• کارکرد ۱. سیاست‌گذاری ۲. قانون‌گذاری ۳. آیین‌نامه ۴. تبادل دانش اساتید • نهاد ۱. مجلس ۲. دولت ۳. نهاد رهبری ۴. مجمع تشخیص مصلحت نظام ۵. دانشگاه‌ها ۶. انجمن‌ها

مرحله ایجاد مضامین سازمان‌دهنده: مرحله مضامین سازمان‌دهنده زمانی که مجموعه‌ای از مفاهیم (کدها) پایه استخراج شدند، مفاهیم مشترک بر اساس مقایسه‌های ثابت تشابه‌ها و تفاوت‌ها در قالب مقولات عمده دسته‌بندی می‌شوند به طوری که در نهایت ۹ مضمون سازمان‌دهنده در حوزه بین‌المللی‌سازی آموزش عالی استخراج و با توجه به تشخیص و تسلط محقق نامگذاری گردیدند.

مرحله ایجاد مضامین فراگیر: در این مرحله، محقق مضامینی را که برای تحلیل ارائه کرده است، تعریف کرده و مورد بازبینی مجدد قرار می‌دهد. در واقع مضامین فراگیر شامل مضامین عالی که دربرگیرنده حاکم بر متن به مثابه کل بود یعنی در دو دسته کلی نهادها و کارکردهای بین‌المللی شدن آموزش عالی دسته‌بندی گردیدند.

جدول ۳. مضامین حاصل از نتایج تحلیل مضامین (کارکردها و نهادهای اولیه)

مضامین فراگیر	مضامین سازمان‌دهنده	مضامین پایه
	سیاست‌گذار کلان	نهاد رهبری، مجمع تشخیص مصلحت نظام، شورای عالی انقلاب فرهنگی، شورای نگهبان، هیئت دولت، مجلس شورای اسلامی، شورای عالی امنیت ملی
	واسط	بانک مرکزی، معاونت علمی و فناوری ریاست جمهوری، وزارت آموزش و پرورش، وزارت ارتباطات (شورای عالی ارتباطات)، قوه قضاییه، صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران، وزارت خارجه، صندوق حمایت از پژوهشگران و فناوران کشور
نهاد	نهادهای اجرایی	دانشگاه‌ها، بنیاد نخبگان، سازمان امور دانشجویی (معاونت بورس و امور دانشجویان خارج)، پارک‌های علم و فناوری، انجمن‌های علمی و تخصصی، مؤسسات آموزش عالی دولتی و غیردولتی، دانشگاه آزاد اسلامی، مؤسسات جذب و اعزام دانشجو
	سیاست‌گذار اجرایی	سازمان‌های اطلاعاتی و امنیتی، شورای عالی فضای مجازی، وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، جهاد دانشگاهی، وزارت علوم و تحقیقات و فناوری (مرکز همکاری‌های علمی و بین‌المللی)، وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی
	برنامه‌ای	مراکز و پژوهشکده‌های تحقیقاتی، مرکز پژوهش‌های مجلس، کمیسیون آموزش و تحقیقات مجلس، شورای عالی علوم، تحقیقات و فناوری، موسسه پژوهش و برنامه‌ریزی آموزش عالی
	سیاست‌گذاری	سیاست‌گذاری خرد و کلان، قوانین و مقررات بالادستی، ارتباطات سیاسی، همکاری‌های (تفاهم‌نامه‌های) علمی بین‌المللی
کارکرد	تنظیم‌گری	تأمین مالی، ساختار متناسب و بین‌المللی، ارزیابی و نظارت، هماهنگی و یکپارچه‌سازی، روابط دیپلماتیک، اعتباربخشی مدارک بین‌المللی، گشودگی سیاسی-فرهنگی، تأمین امنیتی و اجتماعی

مضامین فراگیر	مضامین سازمان‌دهنده	مضامین پایه
		دانشجویان خارجی و اعزامی
	تسهیل‌گری	زیرساخت‌های تجهیزاتی، مهیا کردن زیرساخت علمی، فرهنگ‌سازی علمی و محیطی، تسهیل‌گری ارتباطات داخلی، توسعه تکنولوژی، زیرساخت‌های آموزش مجازی، خدمات پشتیبانی و فرهنگی به دانشجویان بین‌المللی، تأسیس انجمن‌های علمی بین‌المللی، شناسایی و آماده‌سازی دانشجویی بین‌المللی
	خدماتی	تربیت نیروی انسانی، پژوهش و پژوهش، آموزش و توسعه، چاپ و نشر مقالات و کتب بین‌المللی (انتشارات بین‌المللی)، محتوای بین‌المللی، همایش‌ها و سمینارهای بین‌المللی، تأسیس شعب دانشگاهی در خارج از کشور، تورهای علمی بین‌المللی، استقلال دانشگاهی

در نهایت به منظور نهایی سازی و غربالگری نهادهای شناسایی شده از تکنیک دلفی طی دو راند استفاده گردید به این صورت که از شاخص‌های شناسایی شده از مرحله تحلیل مضمون، پرسشنامه‌ای شامل تمامی متغیرهای شناسایی شده تهیه و از خبرگان (اعضای خبرگان و تیم مصاحبه) خواسته شده تا میزان تناسب هر شاخص را بر اساس اعداد بیان کنند. که در نتیجه پس از محاسبه میانگین دیدگاه‌های خبرگان حاصل از پرسشنامه اول و اعمال نظرات خبرگان، اختلاف نظر هر يك از خبرگان از میانگین محاسبه شد است و این اختلاف محاسبه شده مربوط به هر خبره ثبت و پرسشنامه دوم به مانند پرسشنامه اول و ثبت نمره به دست آمده در پرسشنامه اول و درخواست برای ارائه پیشنهادهاى جدید طراحی شد. در این صورت پس از ارزیابی مجدد هر خبره از نظر قبلى خود، می‌توان نتایج جدیدی را با توجه به جواب سایر خبرگان را به دست آورد. و در نهایت با توجه به دیدگاه‌های ارائه شده در مرحله اول و مقایسه آن با نتایج این مرحله در صورتی که اختلاف بین دو مرحله کمتر از آستانه کم ۰/۲ باشد، فرایند نظرسنجی متوقف می‌شود. در نهایت برای استخراج معیارهای موردنظر، حدی را برای قبول یا عدم قبول معیارها در نظر گرفته شد. در این مطالعه با توجه به قانون ۷۰-۳۰ مرز قابل قبول برای معیار در حدود ۷۰ درصد حد بالای میانگین است (هسو^۱ و همکاران، ۲۰۱۰). اگر مقدار میانگین نظر خبرگان نزدیک به ۷۰ درصد نمره کل یا بالاتر از آن باشد، به عنوان معیار قابل قبول پذیرش شده و در غیر این صورت مورد قبول واقع نمی‌شود. که در نهایت پس از اتمام تکنیک دلفی ۲۳ کارکرد در چهار بعد و ۳۰ نهاد و ۵ بعد به شرح ذیل به عنوان کارکردها و نهادهای نهایی استخراج گردید:

جدول ۴. مضامین حاصل از نتایج تکنیک دلفی (کارکردها و نهادهای نهایی)

نهادها		کارکردها	
مقوله	مفهوم (نهاد)	مقوله	مفهوم (کارکرد)
سیاست‌گذار کلان	نهاد رهبری مجمع تشخیص مصلحت نظام شورای عالی انقلاب فرهنگی شورای نگهبان هیئت دولت مجلس شورای اسلامی(صحن مجلس)، کمیسیون آموزش و تحقیقات و مرکز پژوهش‌های مجلس) شورای عالی امنیت ملی	سیاست‌گذاری	سیاست‌گذاری خرد و کلان قوانین و مقررات بالادستی روابط سیاسی و دیپلماتیک همکاری‌های (تفاهم‌نامه‌های) علمی بین‌المللی تأمین مالی
		تنظیم‌گری	ساختار متناسب و بین‌المللی ارزیابی و نظارت

¹ Hsu

مقوله	نهادهای مفهوم (نهاد)	مقوله	کارکردها مفهوم (کارکرد)
نهادهای واسطه پیاده‌سازی سیاست‌ها	بانک مرکزی معاونت علمی و فناوری ریاست جمهوری وزارت آموزش و پرورش وزارت ارتباطات (شورای عالی ارتباطات) قوه قضاییه صدا و سیماي جمهوری اسلامی ایران وزارت خارجه صندوق حمایت از پژوهشگران و فناوران کشور	تسهیل‌گری	هماهنگی و یکپارچه‌سازی اعتباربخشی مدارک بین‌المللی گشودگی علمی-فرهنگی تامین امنیتی و اجتماعی دانشجویان خارجی و اعزامی توسعه زیرساخت‌های تکنولوژی آموزشی فرهنگ‌سازی علمی و محیطی تسهیلگری ارتباطات داخلی خدمات پشتیبانی و فرهنگی به دانشجویان بین‌المللی شناسایی و آماده‌سازی دانشجویی بین‌المللی تأسیس انجمن‌های علمی بین‌المللی
نهادهای اجرایی	مؤسسات آموزش عالی (دولتی و آزاد، پیام نور، غیرانتفاعی و ...) بنیاد نخبگان سازمان امور دانشجویی (معاونت بورس و امور دانشجویان خارج) پارک‌های علم و فناوری انجمن‌های علمی و تخصصی مؤسسات جذب و اعزام دانشجو سازمان‌های اطلاعاتی و امنیتی شورای عالی فضای مجازی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی جهاد دانشگاهی وزارت علوم و تحقیقات و فناوری (معاونت‌ها و مرکز همکاری‌های علمی و بین‌المللی) وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی مراکز و پژوهشکده‌های تحقیقاتی خصوصی و دولتی	ارائه‌دهنده خدمات	تحقیق و پژوهش چاپ و نشر مقالات و کتب بین‌المللی (انتشارات بین‌المللی) محتوا و روش بین‌المللی همایش‌ها و سمینارهای بین‌المللی تأسیس شعب دانشگاهی در خارج از کشور تورهای علمی بین‌المللی
سیاست‌گذار اجرایی	وزارت علوم و تحقیقات و فناوری (معاونت‌ها و مرکز همکاری‌های علمی و بین‌المللی) وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی مراکز و پژوهشکده‌های تحقیقاتی خصوصی و دولتی		
سیاست‌گذار برنامه‌ای	شورای عالی علوم، تحقیقات و فناوری موسسه پژوهش و برنامه‌ریزی آموزش عالی		

مرحله دوم: شناسایی روابط بین نهادهای و کارکردهای شناسایی شده

پس از شناسایی نهادهای و کارکردها، به روابط و تعاملات این ابعاد مورد بررسی قرار گرفت. به این منظور ابتدا ماتریس نگاشت نهاد در دو بعد که یک بعد آن نهادها و در یک بعد آن کارکردها در راستای بین‌المللی شدن آموزش عالی طراحی گردید. سپس با انتخاب خبرگان که همان اعضای تیم مصاحبه (۱۵ نفر) پژوهش بودند، زمان‌بندی مصاحبه تنظیم گردید و یک هفته قبل از مصاحبه ابتدا ماتریس نگاشت نهاد برای آن‌ها ارسال و درخواست گردید که در حالت موجود ارتباط بین نهادهای و کارکردها با در نظر گرفتن تمام شرایط بیان گردد. پس از آن در زمان مصاحبه از طریق مصاحبه عمیق به بحث و بررسی و نهایی‌سازی نظر هر یک از خبرگان در ماتریس طراحی شده اعمال گردید. برای استخراج معیارهای موردنظر و ترسیم ماتریس واحد، در این مرحله نیز قانون ۷۰-۳۰ مبنا قرار داده شد حدی را برای قبول یا عدم قبول معیارها در نظر گرفته شد. با توجه به قانون ۳۰-۷۰ مرز قابل قبول برای ارتباط نهاد و کارکرد در حدود ۷۰ درصد حد بالای میانگین است. اگر میانگین به دست

آمده نزدیک به ۷۰/۰ نمره میانگین کل (۷۰ درصد نمره ۱۵ نفر خبر مساوی با ۱۰/۵) یا بالاتر از آن باشد، به عنوان معیار قابل قبول پذیرش شده و در غیر این صورت مورد قبول واقع نمی‌شود. در واقع اگر ده نفر از خبرگان در ارتباط یک نهاد با کارکرد تاکید کرده باشند این ارتباط تائید و در غیر آن صورت ارتباط بین آن‌ها رد می‌گردد. نتایج حاصل از این مرحله به شرح ذیل است:

جدول ۵. میانگین نظرات خبرگان در تعیین ارتباط نهادها-کارکردها

نهاد	کارکرد	سیاست‌گذاری		تنظیم‌گری		تسهیل‌گری		ارائه‌دهنده خدمات	
		تائید رد	تائید رد	تائید رد	تائید رد	تائید رد	تائید رد	تائید رد	تائید رد
سیاست‌گذار کلان	نهاد رهبری	۱۵	تائید	۰	رد	۰	رد	۰	رد
	مجمع تشخیص مصلحت نظام	۱۵	تائید	۰	رد	۱	رد	۳	رد
	شورای عالی انقلاب فرهنگی	۱۵	تائید	۱۱	تائید	۰	رد	۰	رد
	شورای نگهبان	۱۱	تائید	۱۱	تائید	۲	رد	۰	رد
	هیئت دولت	۱۱	تائید	۱۲	تائید	۰	رد	۰	رد
	مجلس شورای اسلامی (صحن مجلس، کمیسیون آموزش و تحقیقات و مرکز پژوهش‌های مجلس)	۱۵	تائید	۲	رد	۰	رد	۳	رد
پیاده‌سازی سیاست‌ها	شورای عالی امنیت ملی	۱۱	تائید	۱۱	تائید	۱	رد	۰	رد
	بانک مرکزی	۱	رد	۱۲	تائید	۱	رد	۱	رد
	معاونت علمی و فناوری ریاست جمهوری	۱	رد	۱۱	تائید	۱۱	تائید	۰	رد
	وزارت آموزش و پرورش	۰	رد	۰	رد	۱۱	تائید	۰	رد
	وزارت ارتباطات (شورای عالی ارتباطات)	۰	رد	۰	رد	۱۲	تائید	۰	رد
	قوه قضاییه	۲	رد	۱۴	تائید	۰	رد	۳	رد
نهادهای اجرایی	صدا و سیماي جمهوری اسلامی ایران	۱	رد	۰	رد	۱۵	تائید	۰	رد
	وزارت خارجه	۱۴	تائید	۱۱	تائید	۰	رد	۰	رد
	صندوق حمایت از پژوهشگران و فناوران کشور	۱	رد	۱۱	تائید	۱	رد	۱۲	تائید
	مؤسسات آموزش عالی (دولتی و آزاد، پیام نور، غیرانتفاعی و ...)	۱۲	تائید	۱۵	تائید	۱۲	تائید	۱۵	تائید
	بنیاد نخبگان	۱	رد	۰	رد	۱۴	تائید	۳	رد
	سازمان امور دانشجویی (معاونت بورس و امور دانشجویان خارج)	۰	رد	۱۴	تائید	۱۴	تائید	۴	رد
سیاست‌گذار اجرایی	پارک‌های علم و فناوری	۰	رد	۰	رد	۰	رد	۱۵	تائید
	انجمن‌های علمی و تخصصی	۰	رد	۱	رد	۱۲	تائید	۱۵	تائید
	مؤسسات جذب و اعزام دانشجو	۰	رد	۱	رد	۱۵	تائید	۳	رد
	سازمان‌های اطلاعاتی و امنیتی	۰	رد	۱۵	تائید	۰	رد	۰	رد
	شورای عالی فضای مجازی	۰	رد	۲	رد	۱۲	تائید	۳	رد
	وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی	۰	رد	۰	رد	۱۲	تائید	۱۴	تائید
سیاست‌گذار برنامه‌ای	جهاد دانشگاهی	۰	رد	۱	رد	۴	رد	۱۵	تائید
	وزارت علوم و تحقیقات و فناوری (معاونت‌ها و مرکز همکاری‌های علمی و بین‌المللی)	۱۵	تائید	۱۵	تائید	۱	رد	۱	رد
	وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی	۱۴	تائید	۰	رد	۰	رد	۴	رد
	مراکز و پژوهشکده‌های تحقیقاتی خصوصی و دولتی	۰	رد	۰	رد	۰	رد	۱۵	تائید
سیاست‌گذار	شورای عالی علوم، تحقیقات و فناوری	۱۵	تائید	۱	رد	۰	رد	۰	رد
	موسسه پژوهش و برنامه‌ریزی آموزش عالی	۰	رد	۰	رد	۲	رد	۱۵	تائید

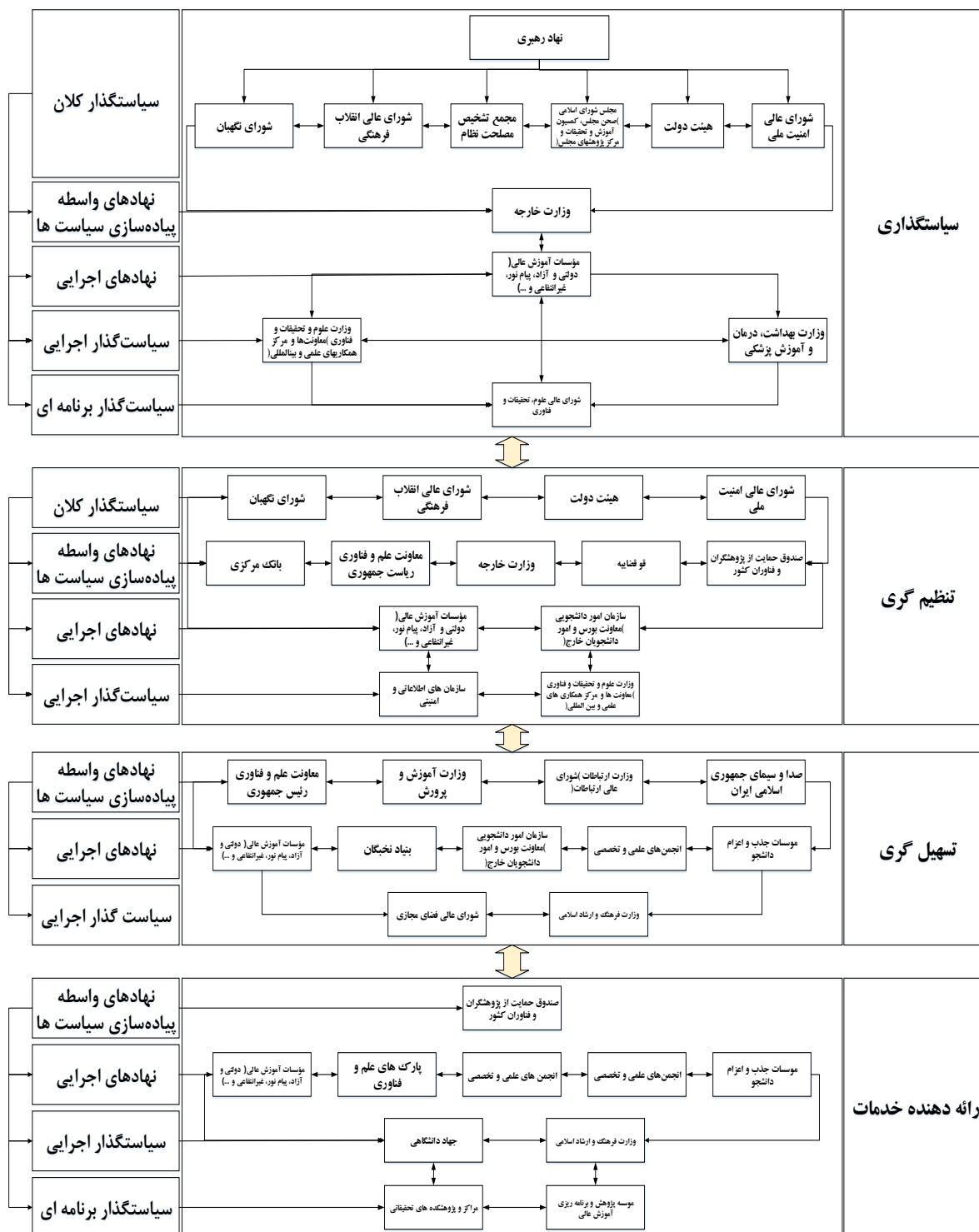
توجه به نتایج جدول ۸ کلیه ارتباطاتی که تعداد ۱۰ خبره و بیشتر به آن تاکید کرده باشند به عنوان ارتباط مورد تائید در نظر گرفته شده است و سایر ارتباطات حذف گردید که نتایج آن تکمیل ماتریس نهاد-کارکرد بین‌المللی شدن آموزش عالی بوده است.

جدول ۶. ماتریس نهادها-کارکردها بین‌المللی شدن آموزش عالی

نهاد	کارکرد	سیاست‌گذار	تنظیم‌گری	تسهیل‌گری	ارائه‌دهنده
سیاست‌گذار کلان	نهاد رهبری	*			
	مجمع تشخیص مصلحت نظام	*			
	شورای عالی انقلاب فرهنگی	*	*		
	شورای نگهبان	*	*		
	هیئت دولت	*	*		
	مجلس شورای اسلامی (صحن مجلس، کمیسیون آموزش و تحقیقات و مرکز پژوهش‌های مجلس)	*			
نهادهای واسطه پیاده‌سازی سیاست‌ها	شورای عالی امنیت ملی	*	*		
	بانک مرکزی	*	*		
	معاونت علمی و فناوری ریاست جمهوری		*	*	
	وزارت آموزش و پرورش		*	*	
	وزارت ارتباطات (شورای عالی ارتباطات)		*	*	
	قوه قضاییه		*	*	
نهادهای اجرایی	صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران	*	*		
	وزارت خارجه	*	*		
	صندوق حمایت از پژوهشگران و فناوران کشور	*	*		
	مؤسسات آموزش عالی (دولتی و آزاد، پیام نور، غیرانتفاعی و ...)	*	*	*	
	بنیاد نخبگان	*	*	*	
	سازمان امور دانشجویی (معاونت بورس و امور دانشجویان خارج)	*	*	*	
سیاست‌گذار اجرایی	پارک‌های علم و فناوری		*	*	
	انجمن‌های علمی و تخصصی		*	*	
	مؤسسات جذب و اعزام دانشجو		*	*	
	سازمان‌های اطلاعاتی و امنیتی	*	*	*	
	شورای عالی فضای مجازی	*	*	*	
	وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی	*	*	*	
سیاست‌گذار برنامه‌ای	جهاد دانشگاهی	*	*	*	
	وزارت علوم و تحقیقات و فناوری (معاونت‌ها و مرکز همکاری‌های علمی و بین‌المللی)	*	*	*	
	وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی	*	*	*	
	مراکز و پژوهشکده‌های تحقیقاتی	*	*	*	
	شورای عالی علوم، تحقیقات و فناوری	*	*	*	
	موسسه پژوهش و برنامه‌ریزی آموزش عالی	*	*	*	

مرحله سوم: طراحی نگاشت-نهاد بین‌المللی شدن آموزش عالی

توجه به تحلیل‌های صورت گرفته و اطلاعات حاصل از ماتریس نهاد-کارکرد و اطلاعات جمع‌آوری شده نگاشت نهاد بین‌المللی شدن آموزش عالی ایران ترسیم شد. وضعیت این نگاشت نهاد متناسب با شرایط و اقدامات حال حاضر سیستم و حاکمیت کشور انجام شده است. طراحی نگاشت نهاد با توجه به داده‌ها ماتریس و همچنین نظرخواهی از دو نفر از خبرگان (اعضای تیم مصاحبه) به شرح شکل ۳ طراحی گردیده است.

شکل ۳: نگاشت نهاد بین‌المللی شدن آموزش عالی

مرحله چهارم: نظریه‌پردازی در خصوص نگاشت-نهاد تهیه شده

اعتقاد بر این است اگر متخصصان، مدیران، سیاست‌گذاران و خلاصه ذینفعان در تهیه يك نگاشت مشارکت

داشته و نظرات آن‌ها اعمال گردد، در نهایت التزام عملی آن‌ها بیشتر خواهد بود و در واقع اخذ نظرات صاحب‌نظران ضمانت اجرایی و توجه به هر نگاشتی می‌باشد. برای اخذ ضمانت عملی نگاشت نهادی بین‌المللی شدن آموزش عالی کشور تمام مراحل از شناسایی و تا تعیین ماتریس و ارتباطات در چندین مرحله با نظرخواهی از خبرگان صورت گرفته است. با این حال پس از اتمام و طراحی نگاشت نهاد بین‌المللی شدن آموزش عالی طی گزارشی با ارائه توضیحات و مراحل فرایند اجرایی تهیه نگاشت نهاد و تفسیر نتایج نگاشت نهاد به رویت تنی چند از صاحب‌نظران حوزه آموزش عالی رسیده و تقریباً تمامی صاحب‌نظران نگاشت نهاد را به عنوان یک طرح کلی اولیه مورد تأیید قرار دادند که برخی از نظرات اخذ گردیده از آن‌ها به شرح ذیل می‌باشد:

این نگاشت نهاد طرح اولیه جامع در نظام بین‌المللی‌سازی آموزش عالی است و در این راه می‌تواند در سیاست‌گذاری بسیار کارگشا باشد؛ ولی نیاز به بهینه‌سازی و عملیاتی نمودن آن در ساختار کشور است. اخذ تجربیات کشورهای پیشرو و بررسی نهادهای و کارکردهای ارائه شده این کشورها می‌تواند در بهبود نگاشت نهاد کمک کننده باشد.

بررسی اعتبار یافته‌های تحقیق

اعتبار شامل فعالیت‌هایی است که احتمال بدست آوردن یافته‌های معتبر را افزایش می‌دهد. ملاک ارزیابی یک مطالعه کیفی به ارزیابی نظریه پیشنهادی و به شیوه‌هایی که منجر به تکوین آن شده متکی است. در رویکرد نظام‌مند اعتبار نظریه از دقت روش حاصل می‌شود. مواردی همچون حساسیت پژوهشگر، انسجام روش‌شناسی، متناسب بودن نمونه، گردآوری و تحلیل همزمان داده‌ها، باعث می‌شود تا حد زیادی دقت علمی تحقیق کیفی تضمین شود؛ لذا در این تحقیق به منظور اعتباربخشی به یافته‌های تحقیق که همان اعتبارسنجی الگوی پیشنهادی بود از سه تکنیک رویکرد خودبازبینی توسط محقق، شاخص مقبولیت اشتراوس و کوربین و روش بررسی توسط اعضا استفاده گردید که نتایج آن به شرح ذیل است:

• رویکرد خودبازبینی توسط محقق

در این تحقیق تمام مراحل جمع‌آوری، کدگذاری و طبقه‌بندی داده‌ها به طور دائم بازبینی‌های لازم را در خصوص داده‌ها به صورت رفت و برگشتی صورت گرفته است. ابتدا به منظور افزایش دقت در کدگذاری فایل صوتی مصاحبه‌ها عیناً به متن تایپی تبدیل گردید و سپس در طول اجرای جمع‌آوری داده‌ها متن مصاحبه‌ها به طور همزمان مورد بررسی و توصیف عمیق‌تری قرار گرفت تا مفاهیم واقعی‌تری به دست آید و در نهایت در فاصله زمانی مشخص (۵ روزه) سه بار متن مصاحبه مورد بررسی و کدگذاری قرار گرفت به طوری که در نهایت فرایند کدگذاری، تقسیم‌بندی کدها و مؤلفه‌ها و اعتبار نتایج و الگوی تحقیق مورد تأیید محقق قرار گرفت.

• شاخص مقبولیت اشتراوس و کوربین

اشتراوس و کوربین برای ارزیابی میزان مقبولیت رویکرد کیفی ده شاخص مقبولیت (شاخص تناسب (همخوانی با سایر تجربیات)، شاخص منطقی بودن روایت پژوهش، شاخص کاربردی یا مفید بودن نتایج، شاخص عمق (بیان تفصیلی روایت پژوهش)، شاخص انحراف، شاخص مفاهیم، شاخص بداعت، شاخص حساسیت (میزان درگیری ذهن پژوهشگر در پژوهش)، شاخص استفاده از یادداشت‌ها، شاخص زمینه‌یابی (محیط) مفاهیم را مطرح و معرفی کردند که در این تحقیق از هر ده شاخص برای بررسی اعتبار نتایج استفاده گردید و در همه شاخص‌ها اعتبار یافته‌ها تأیید گردید.

• روش بررسی توسط اعضاء

این روش تکنیکی است که بدان وسیله محقق یافته‌های خود را با یک یا چند نفر از افراد مطلع تحت بررسی کنترل می‌کند و این تکنیک جهت تأیید تفاسیر پژوهشگر به کار می‌رود لذا در این تحقیق از بین ۱۵ نفر نمونه متخصص مصاحبه شده به روش تصادفی ۵ نفر انتخاب و ضمن تشریح فرایند و نتایج به دست آمده، مضامین و الگوی استخراج شده در اختیار آنان قرار داده شد و از آن‌ها خواسته شده که نسبت به نتایج به دست آمده، روش کدگذاری و الگوی پیشنهادی نظرات و تأیید خود را ارائه نمایند. سپس در جلسه‌ای با حضور یک ناظر خارجی (External-check) باتجربه حوزه (دانشجوی دکتری رشته مدیریت آموزش عالی)، الگو و کلیه طبقات اصلی و کدهای استخراج شده به بحث و بررسی گذاشته شد که پس از بررسی متخصصان تقریباً تمامی مقوله‌ها تأیید گردید.

بحث و نتیجه گیری

جهت حرکت به سمت بین‌المللی شدن علاوه به ساختار درون دانشگاه‌ها و آموزش عالی نهادها و کل محیط خارج از دانشگاه نیز در این امر دخیل هستند؛ چراکه نتایج آن به خارج از دانشگاه نیز بر خواهد گشت؛ بنابراین زمانی قادر خواهیم بود در مسیر بین‌المللی شدن حرکت کنیم که علاوه بر نهاد دانشگاه کل کشور و نظام در حرکت به سمت بین‌المللی شدن دارای عزم و اراده جدی، سیاست، برنامه، سند، قانون و چشم‌انداز باشد؛ و نقش، کارکرد و ارتباط تک تک این نهادهای کشور در قالب نگاشت نهاد باید مشخص گردد تا بتوان در این مسیر گام درست را برداشت؛ لذا نتایج این تحقیق در مسیر طراحی نقشه راه و نگاشت نهادی بین‌المللی‌سازی آموزش عالی وظایف و کارکردهای هر یک از نهادهای کشور را به شرح ذیل مشخص نمود:

نهاد رهبری و مجمع تشخیص مصلحت نظام در بحث بین‌المللی شدن آموزش عالی کارکرد سیاست‌گذاری را بر عهده دارد. این سیاست‌گذاری از طریق تدوین و تأیید سیاست‌های کلی نظام و همچنین ارائه مجوز و در برقراری روابط دیپلماتیک و سیاسی که مقدمه برقراری و تبادلات علمی بین کشورها است، صورت می‌گیرد.

نهاد شورای عالی انقلاب فرهنگی به عنوان یک نهاد تاثیرگذار که مصوبات آن مصداق قانون است نقش و کارکرد کلیدی در بین‌المللی‌سازی آموزش عالی ایفا می‌کند. این نهاد با سیاست‌گذاری خرد و کلان در نظام آموزشی کشور، تصویب قوانین و مقررات بالادستی و صدور مجوز و تصویب قانون در راستای همکاری‌های (تفاهم‌نامه‌های) علمی بین‌المللی بین نهادهای آموزش عالی کشور با دانشگاه‌های دنیا کارکرد سیاست‌گذاری را بر عهده دارد؛ همچنین با کارکرد ارزیابی و نظارتی عملکرد موسسات آموزش عالی در راستای مصوبات خود و همچنین با تصویب مصوبات علمی و فرهنگی کشور زمینه و ارتباط گشودگی علمی و فرهنگی داخلی و خارجی کشور کارکرد تنظیم‌گری را در راستای بین‌المللی شدن آموزش عالی بر عهده دارد.

نهاد شورای نگهبان به عنوان یک نهاد تاثیرگذار و تصویب‌کننده نهایی قوانین و مقررات بالادستی کشور کارکرد سیاست‌گذاری و با نظارت و ارزیابی بر مصوبات و قوانین کشور به عنوان وظیفه ذاتی خود کارکرد تنظیم‌گری را در راستای بین‌المللی شدن آموزش عالی بر انجام می‌دهد.

هیئت دولت به عنوان یک نهاد تصمیم‌ساز با مصوب کردن سیاست‌های خرد در راستای سیاست‌ها کلان و

قوانین بالادستی کشور اجرا و برنامه‌ریز برقراری روابط سیاسی و دیپلماتیک با سایر دول و همچنین صدور و مصوب کردن مجوز همکاری‌های (تفاهم‌نامه‌های) علمی بین‌المللی از طریق مصوبات هیئت و یا خود وزارت علوم، تحقیقات و فناوری در راستای بین‌المللی شدن آموزش عالی کارکرد سیاست‌گذاری را بر عهده دارد. مهم‌ترین کارکرد و نقش هیئت دولت در این راستا کارکرد تنظیم‌گری است. این کارکرد را از طریق تامین مالی برنامه‌های موسسات و دانشگاه‌ها و همچنین وزارت عتف جهت توسعه برنامه‌های بین‌المللی‌سازی آموزش عالی ارزیابی و نظارت عملکرد وزارت عتف در راستای مصوبات خود ایجاد وحدت رویه و هماهنگی بین ارکان نظام و وزارتخانه‌ها و دستگاه‌های اجرایی و همچنین با اجرای مصوبات و سیاست‌های بالا دستی نظام در راستای ارتباطات علمی و فرهنگی داخلی و خارجی کشور کارکرد تنظیم‌گری را در راستای بین‌المللی شدن آموزش عالی بر عهده دارد.

مجلس شورای اسلامی با تصمیماتی و مصوباتی خود کلیدی‌ترین نهاد سیاست‌گذار در حوزه بین‌المللی شدن آموزش عالی است. این نهاد از طریق مصوبات خود در صحن مجلس و کمیسیون آموزش و تحقیقات و همچنین نظرات کارشناسی که مرکز پژوهش‌های مجلس ارائه می‌دهند کارکرده سیاست‌گذاری خرد و کلان، تصویب قوانین و مقررات بالادستی، تعیین بود و نبود، چگونگی و ... روابط دیپلماتیک و سیاسی و تائید تفاهمات و همکاری‌های علمی و بین‌المللی به سیاست‌گذاری در این حوزه می‌پردازد.

نهاد شورای عالی امنیت ملی در ساختار اداری کشور وظیفه نظارتی بر عهده دارد؛ ولی از آنجایی که مصوبات این نهاد به مثابه قانون لازم‌الاجرا است و در تمامی زمینه‌های که منافع و امنیت کشور مرتبط باشد و یا آن را تهدید کند ورود پیدا می‌کند؛ در بحث بین‌المللی‌سازی آموزش عالی در حوزه امنیت ملی کشور کارکرد سیاست‌گذار خرد و کلان را بر عهده دارد. همچنین با تامین امنیتی و اجتماعی دانشجویان خارجی و اعزامی به خارج از کشور در راستای منافع کشور و همچنین نظارت و ارزیابی سیاست‌گذار در این حوزه نیز وظیفه و کارکرد تنظیم‌گری را بر عهده دارد.

نهاد بانک مرکزی کارکرد تامین مالی و ارزی دانشجویان خارجی و اعزامی و همچنین تامین ارز مورد نیاز برگزاری برنامه‌ها و سیاست‌های بین‌المللی‌سازی آموزش عالی از قبیل، برگزاری همایش‌های بین‌المللی، هزینه تحقیقات علمی مشترک و ... را بر عهده دارد که این کارکرد وظیفه تنظیم‌گری بانک مرکزی می‌باشد.

نهاد معاونت علم و فناوری رئیس‌جمهوری به عنوان یک نهاد فعال و پشتیبان در حوزه حمایت از پروژه‌های و نهادهای دانش بنیان در عرصه بین‌المللی و انتقال و بومی‌سازی تکنولوژی نیز در دو کارکرد تنظیم‌گری و تسهیل‌گری را برعهده دارد. در حوزه تنظیم‌گری با انعقاد قراردادهای علمی با نهادهای داخلی و خارجی و با دانشجویان داخلی و خارجی گشودگی علمی و فرهنگی را در کشور ایجاد می‌نماید. همچنین با کارکردهایی از قبیل ارائه خدمات پشتیبانی و فرهنگی به دانشجویان بین‌المللی و حذف و از بین برداشتن موانع ارتباط نهادهای علمی با دستگاه‌های داخلی و در سطح بین‌المللی تسهیل ارتباط خارجی و همچنین تامین و انتقال زیرساخت‌ها و تکنولوژی‌های حوزه آموزش و علم نیز نقش تسهیل‌گری در بین‌المللی‌سازی آموزش عالی ایفا می‌نماید.

نهاد وزارت آموزش و پرورش به عنوان اولین نهاد تاثیرگذار در بین‌المللی‌سازی آموزش عالی با ارائه آموزش‌های کاربردی و باکیفیت به دانش‌آموزان در جهت توسعه سطح زبان بین‌المللی دانشجویان آینده کارکرد عمده‌ای در بنا نهادن سنگ اولیه نظام آموزش عالی بین‌المللی یعنی (درک زبان بین‌المللی) خواهد داشت. این نهاد کارکردی

تسهیل‌گری را در این جهت بر عهده دارد. با فراهم کردن شرایط محیطی و فرهنگی در دانش‌آموزان و یاری و کمک‌رسانی به دانشجویان در راستای توسعه تحقیقات علمی و بین‌المللی این کارکرد را در جهت بین‌المللی شدن آموزش عالی انجام می‌دهند.

نهاد وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات در بحث بین‌المللی‌سازی آموزش عالی کارکرد تسهیل‌گری را بر عهده دارد. برقراری فضای آموزشی بین‌المللی نیاز به فضای مجازی و الکترونیکی فعال و قوی و بستر فناوری اطلاعات دارد. در کشور ما این مهم بر عهده وزارت ارتباطات و فناوری از طریق سیاست‌گذاری شورای عالی ارتباطات می‌باشد؛ لذا این نهاد نیز دارای کارکرد در بحث بین‌المللی‌سازی آموزش عالی است. این نهاد با توسعه زیرساخت‌های تکنولوژی آموزشی در کشور، تبلیغات محیطی و در بستر فناوری اطلاعات جهت فرهنگ‌سازی علمی و محیطی موضوع و در نهایت با فراهم کردن فضای فناوری اطلاعات قوی، فعال، سالم، ایمن و به روز ارتباطات داخلی و بین‌المللی نهادهای آموزشی عالی کشور را بهبود و توسعه می‌دهد.

نهاد قوه قضاییه در هر کشوری بازوی اقتدار، قدرت و حفظ نظم و برقراری عدالت در تمام زمینه‌ها است؛ در بحث بین‌المللی شدن آموزش عالی با توجه به تبادل، اطلاعات، دانش، نیرو و ... امنیت ملی و بحث درز اطلاعات حیاتی کشور و یا بحث تعزز به دانشجویان و یا اساتید و ... بین‌المللی کشورهای دیگر که ممکن است باعث تنش سیاسی گردد، مطرح می‌گردد و همچنین تخلفات و جرایمی نیز در این بستر و فضا نیز به وجود می‌آید که نیاز به ورود قوه قضاییه دارد؛ لذا این نهاد با نظارت و ارزیابی فضا و شرایط پیش روی حرکت کشور به سمت بین‌المللی‌سازی آموزش عالی را ایمن و برای دانشجویان و نیروی انسانی اعزامی و خارجی امنیت اجتماعی را تامین می‌کند و کارکرد تنظیم‌گری شرایط را بر عهده می‌گیرد.

نهاد صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران به عنوان تنها رسانه و پرمخاطب‌ترین رسانه اطلاع‌رسانی و فرهنگ ساز کشور و قطب و هسته اولیه ترویج و توسعه فرهنگ جامعه نیز در بحث بین‌المللی‌سازی آموزش عالی نقش و کارکرد تسهیل‌گری بر عهده دارد. این نهاد با تبلیغات و پوشش خبری و رسانه‌ای، زمینه گسترش و مهیا کردن شرایط و فضای کشور جهت پذیرش و جامعه‌پذیری رویکرد بین‌المللی‌سازی آموزش عالی (مانند مهیا کردن بستر علمی و اجتماعی کشور برای پذیرش دانشجویان کشور عراق و افغانستان) را فراهم می‌آورد و با پوشش همایش‌ها، کنفرانس، تحقیقات علمی مشترک و بین‌المللی علاوه بر جامعه مردمی می‌تواند نگاه و رویکرد و حمایت سایر نهادها را در این زمینه جلب، و ارتباطات داخلی و خارجی را تسهیل نماید. این اقدام یک حمایت و پشتیبانی فرهنگی، اجتماعی و معنوی از رویکرد بین‌المللی شدن آموزش عالی و دانشجویان بین‌المللی است.

نهاد وزارت خارجه پرکارترین نهاد در بحث بین‌المللی است و هر جا در هر زمینه در فضای بین‌المللی شرایط و زمینه‌ای اتفاق بیفتد، قطعاً نهاد وزارت خارجه در خط مقدم است. این نهاد وظیفه دارد که با پروتکل‌های دیپلماتیک در چارچوب سیاست‌های کلان کشور، شرایط و فضا بین‌المللی را جهت پیشبرد اهداف و سیاست‌ها کشور مهیا سازد. در بحث بین‌المللی‌سازی آموزش عالی نیز نقش این نهاد پررنگ است. وزارت امور خارجه باید با جلب نظر مثبت سیاست‌گذاران سایر کشور و خنثی‌سازی تبلیغات منفی علیه کشور، فضا را برای تبادلات علمی کشور با سایر کشورها پیشرو علمی، انتقال دانش و تکنولوژی، جذب دانشجوی بین‌المللی و ... مهیا نماید. نقش این نهاد به حدی است که با اعلام نظر که در حوزه روابط سیاسی و دیپلماتیک کارکرد سیاست‌گذاری برای

آن در بحث بین‌المللی شدن مطرح شده است. همچنین این نهاد با هماهنگی و یکپارچگی که در رویکرد و سیاست کشور در فضای بین‌المللی ایجاد می‌نماید، زمینه‌های گشودگی علمی-فرهنگی را برای کشور به ارمغان می‌آورد؛ لذا این نهاد وظیفه تسهیلگری را نیز بر عهده دارد.

نهاد صندوق حمایت از پژوهشگران و فناوران کشور کارکرد تنظیم‌گری در بحث بین‌المللی‌سازی آموزش عالی دارد. این نهاد با اعلام حمایت مالی و معنوی از تحقیقات و پژوهش‌ها و ایده‌های فناورانه و نو گامی موثر و نهادی حامی در جهت توسعه و ارتقا جایگاه علمی کشور در سطح بین‌الملل را بر عهده دارد. این نهاد همچنین با فعالیتی که در پژوهش و پژوهش علمی به جای می‌گذارد و با حمایتی که از طرح‌های پژوهشی بر عهده دارد و همچنین با چاپ و نشر مقالات و کتب بین‌المللی (انتشارات بین‌المللی) پژوهشگران کشور نیز به علاوه بر کارکرد و نقش تنظیم‌گری و حمایتی، کارکرد ارائه‌دهنده خدمت به دانشجویان بین‌المللی را نیز بر عهده دارد و نیاز و خوراک دانشجویان را تامین می‌کند.

مؤسسات آموزش عالی (دولتی و آزاد، پیام نور، غیرانتفاعی و ...) این نهادها در خط مقدم و در بطن برنامه و سیاست بین‌المللی‌سازی آموزش عالی قرار دارند و بیشتری کارکرد بر عهده این نهاد است، به طوری که جایگاه این نهادها در سطح بین‌المللی، کلید موفقیت و پیشبرد بین‌المللی‌سازی آموزش عالی و ویتترین نظام علمی یک کشور است. این نهادها با در پیشنهاد، تنظیم و انعقاد همکاری‌های (تفاهم‌نامه‌های) علمی بین‌المللی یکی از تصمیم‌گیرندگان اصلی در این سیاست و مجری آن است و با این نقش خود کارکرد سیاست‌گذاری را بر عهده دارند. با ارتقا جایگاه خود و متناسب با نیاز جامعه جهانی، ارزیابی و نظارت بر برنامه‌های و تحقیقات علمی زیرمجموعه، ایجاد هماهنگی و یکپارچگی بین دانشگاه و نهادهای سیاست‌گذار و تصمیم‌گیر، اعتباربخشی به مدارک بین‌المللی دانشجویان، گشودگی علمی و فرهنگی کارکرد تنظیم‌گری را نیز بر عهده دارند. این نهادها با تسهیل‌گری ارتباطات داخلی و بین‌المللی خود، پشتیبانی دانشجویان بین‌المللی (اعزامی و خارجی) و تاسیس نمودن انجمن‌های علمی بین‌المللی با پذیرش عضویت بین‌المللی وظیفه تسهیلگری را نیز بر عهده دارد؛ اما پرکارکردترین نقش این نهادها، کارکرد ارائه دهنده خدمات است. مؤسسات آموزش عالی (دولتی و آزاد، پیام نور، غیرانتفاعی و ...) با اقدامات از قبیل پژوهش و پژوهش، چاپ و نشر مقالات و کتب بین‌المللی (انتشارات بین‌المللی)، تولید محتوا و روش بین‌المللی، برگزاری همایش‌ها و سمینارهای بین‌المللی، تأسیس شعب دانشگاهی در خارج از کشور برگزاری تورهای علمی بین‌المللی نیاز و خوراک یک فضای بین‌المللی کاملاً علمی و به روز را تامین می‌نمایند در واقع با رشد و توسعه در این کارکرد در سطح جهانی دارای جایگاه می‌گردند.

بنیاد نخبگان این نهاد در بحث بین‌المللی‌سازی آموزش عالی کارکرد تسهیل‌گری را بر عهده دارد. با شناسایی معرفی استعدادهای درخشان کشور در سطح جهانی و در سطح کشور و با حمایت مالی و معنی از این استعدادها زمینه رشد علمی کشور در سطح بین‌الملل و جلب توجه مجامع بین‌المللی را فراهم می‌آورد. این نهاد نیز حتی با شناسایی و جذب نخبگان علمی سایر کشورها نیز می‌تواند زمینه انتقال دانش را فراهم و با حمایت از استعدادهای کشور و دانشجویی داخلی زمینه جذب در دانشگاه‌های تراز اول دنیا، کسب دانش و انتقال به کشور را نیز بر عهده دارد. وظیفه‌ای که در صورت عدم وجود بنیاد نخبگان ممکن است در سطح کشور بسیاری از استعدادهای کشور کشف نگردیده و یا به علت عدم حمایت به مسیر غیر از استعداد ذاتی خود کشانده شوند.

سازمان امور دانشجویی به عنوان زیرمجموعه وزارت علم تحقیقات و فناوری از طریق معاونت بورس و امور دانشجویان خارج، مجری اجرای سیاست‌های نظام آموزش عالی کشور مطابق با قوانین و سیاست‌های کلان این حوزه و زمینه‌ساز بین‌المللی‌سازی نظام آموزش عالی کشور را بر عهده دارد؛ این نهاد با تأمین مالی جهت اعزام و بورس دانشجویان، تعریف ساختار متناسب و بین‌المللی سیستم بورس و اعزام دانشجویی، ارزیابی و نظارت و پیگیری شرایط و وضعیت دانشجویان بورسیه، هماهنگی و یکپارچه‌سازی مقررات و متمرکز کردن این حوزه در سطح کل کشور و در نهایت با اعتباربخشی مدارک بین‌المللی دانشجویان بورسیه و همچنین دانشجویان خارجی تحصیل کرده در داخل کشور کارکرد تنظیم‌گری در بین‌المللی‌سازی آموزش عالی ایفا می‌کند. همچنین این نهاد به عنوان مجری، معرف و نهاد مکاتبه‌کننده با نهاد بین‌المللی در جهت بورس دانشجویان بین‌المللی و جذب دانشجویان خارجی وظیفه و کارکرد تسهیلگری را نیز بر عهده دارد و این کارکرد خود را از طریق تسهیل ارتباطات داخلی و بین‌المللی، ارائه خدمات پشتیبانی و فرهنگی به دانشجویان بین‌المللی و شناسایی و آماده‌سازی دانشجویی بین‌المللی جهت انجام بخشی از فرایند بین‌المللی‌سازی آموزش عالی انجام می‌دهد.

پارک‌های علم و فناوری به عنوان دستاوری جدید در چرخه علمی کشور با مدیریت و اداره خود توسط متخصصان و دغدغه‌مندان نظام علمی کشور و با حمایت از اساتید، پژوهشگران و ایده‌های نوآورانه، زمینه ارتقاء و توسعه نوآوری، دانش و جایگاه علمی کشور و همچنین زمینه رقابت بین شرکت‌های دانش بنیان را فراهم می‌آورند؛ لذا این نهاد در بحث بین‌المللی شدن آموزش عالی با پژوهش و توسعه، تولید محتوا و روش بین‌المللی و مورد پذیرش و نیاز جامعه بین‌الملل و برگزاری تورهای علمی و بین‌المللی کارکرد ارائه‌دهنده خدمت را بر عهده دارند.

انجمن‌های علمی و تخصصی این نهاد دو کارکرد تسهیلگری و ارائه‌دهنده خدمت را بر عهده دارد. معمولاً در این انجمن‌ها و از طریق جلسات هم‌اندیشی‌ها، تحقیقات مشترک، دوری مقالات، همایش‌ها و ... شناخت بین پژوهشگران، اساتید با هم، اساتید با دانشجویان و ... شکل می‌گیرد؛ لذا این انجمن‌ها در صورت فعالیت در سطح بین‌المللی می‌توانند با کارکردهایی از قبیل پژوهش و توسعه، چاپ و نشر مقالات و کتب بین‌المللی (انتشارات بین‌المللی)، برگزاری همایش و سمینارهای بین‌المللی و برگزاری تورهای علمی، کارکرد اصلی بین‌المللی شدن آموزش عالی یعنی ارائه‌دهنده خدمت بین‌المللی را بر عهده بگیرند. همچنین با فعالیت در شعب دانشگاه‌های خارج کشور و تاسیس انجمن‌های علمی و بین‌المللی و ارائه خدمات فرهنگی و پشتیبانی به دانشجویان مورد حمایت کارکرد تسهیلگری را نیز انجام دهند.

مؤسسات جذب و اعزام دانشجو این نهاده که بعضاً به صورت غیررسمی و بدون تایید و حمایت دولت فعالیت می‌نمایند در بحث بین‌المللی‌سازی آموزش عالی با شناسایی و آماده‌سازی دانشجویان داخلی جهت اعزام و همچنین ترانسفر کردن دانشجویان خارجی به داخل کشور کارکرد تسهیلگری در بین‌المللی‌سازی آموزش عالی بر عهده دارند. این نهادها هر چند با هدف کسب درآمد مالی فعالیت می‌نمایند؛ اما در پیش برد برنامه بین‌المللی‌سازی آموزش عالی همگام با سازمان امور دانشجویی نقش دارند و به نظر نیاز به حمایت از این موسسات احساس می‌شود.

سازمان‌های اطلاعاتی و امنیتی به عنوان یک نهاد با کارکرد تنظیم‌گری در بین‌المللی‌سازی آموزش عالی اقدام

می‌نماید. در بحث امنیتی بسیاری از خربکاری‌های امنیتی در پوشش مراودات علمی و بین‌المللی صورت می‌گیرد و بسیاری از کشورهای از این بخش آسیب‌های جدی دیده‌اند؛ لذا در بحث بین‌المللی‌سازی آموزش عالی باید ملاحظات این نهادها در نظر گرفته شود. این نهادها با استعلامات و اقدامات پیشگیرانه خود از افراد قبل از اقدام از بروز مشکل جلوگیری می‌نمایند. البته بعضاً سختگیری‌های این نهاد نیز منجر به شکست برنامه‌های بین‌المللی‌سازی آموزش عالی شده است. ولی به طور کلی در تمامی دنیا این نهادها به عنوان یک نهاد ارزیاب و ناظر در بحث مراودات علمی بین‌المللی اقدام می‌کنند و وظیفه تامین امنیت دانشجویان بین‌المللی را بر عهده دارند؛ چرا که در صورت بروز مشکلی برای اساتید، دانشجویان و ... در مراودات علمی بین‌المللی ممکن است باعث تنش سیاسی شده و دستاویز کشورها برای فشار بر یکدیگر شود.

شورای عالی فضای مجازی این نهاد نیز به مانند نهاد شورای عالی ارتباطات با تصمیم‌گیری در این حوزه زمینه برقراری فضای آموزشی بین‌المللی در بستر فضای مجازی را بر عهده دارد. در واقع بیشتر ارتباطات علمی بین‌المللی از قبیل، جلسات، هم‌اندیشی و همایش‌ها در بستر همین فضای مجاز اتفاق می‌افتد؛ لذا تصمیمات این نهاد در مدیریت و یا ایجاد محدودیت در این فضا می‌تواند در جهت و موفقیت این برنامه‌های تاثیر بگذارد و در صورت بهبود این فضا بین‌المللی شدن آموزش عالی تسهیل می‌گردد؛ لذا این نهاد کارکرد تسهیلگری از طریق توسعه زیرساخت‌های تکنولوژی آموزشی، فرهنگ سازی علمی و محیطی در بستر فضای مجازی و مدیریت فضا برای تبلیغات موسسات علمی، تسهیلگری ارتباطات داخلی و خارجی را بر عهده دارد.

وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی دو کارکرد تسهیل‌گری و ارائه دهنده خدمت را بر عهده دارد. این نهاد با توجه به وظیفه ذاتی خود شرایط فرهنگ‌سازی و جامعه‌پذیری در کشور در راستای بین‌المللی‌سازی آموزش عالی را مهیا و با پشتیبانی فرهنگی از دانشجویان بین‌المللی وظیفه تسهیل‌گری را انجام می‌دهد و با ارائه مجوز به نشریات علمی در جهت پژوهش و پژوهش و چاپ و نشر مقالات و کتب بین‌المللی در کارکرد ارائه دهنده خدمت را بر عهده دارد.

جهاد دانشگاهی این نهاد که با هدف ایجاد انقلاب فرهنگی و علمی در ساختار علمی کشور در سال ۱۳۹۵ به عنوان پلی میان دانشگاه، صنعت و خدمات کشور تاسیس گردید، با انجام تحقیقات نوین، توسعه ای و کاربردی و بهره‌گیری از دانش بین‌المللی در کشور، چاپ و نشر مقالات و کتب بین‌المللی، تولید محتوا و روش بین‌المللی، برگزاری همایش‌ها و سمینارهای بین‌المللی و برگزاری تورهای علمی و بین‌المللی کارکرد ارائه دهنده خدمت در برنامه‌های بین‌المللی‌سازی آموزش عالی در کشور را بر عهده دارد.

وزارت علوم و تحقیقات و فناوری به عنوان نهاد سیاست‌گذار و متولی در امر بین‌المللی‌سازی آموزش عالی شناخته می‌شود و کارکردهای و وظایف گسترده‌ای در این حوزه دارد. از طریق مرکز همکاری‌های علمی و بین‌المللی خود در زمینه عقد همکاری‌های (تفاهم‌نامه‌های) علمی و بین‌المللی کارکرد سیاست‌گذاری را بر عهده دارد. این مرکز با اعتباربخشی به مدارک بین‌المللی و ایجاد گشودگی علمی و فرهنگی در قالب تفاهمات صورت گرفته کارکرد تنظیم‌گری را انجام می‌دهد.

وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی نیز به مانند وزارت علوم و به عنوان عضو اکثر شوراهای تصمیم‌ساز حوزه آموزش و آموزش عالی نیز به مانند وزارت عتف با عقد همکاری‌های (تفاهم‌نامه‌های) علمی و

بین‌المللی کارکرد سیاست‌گذاری را بر عهده دارد.

مراکز و پژوهشکده‌های تحقیقاتی به عنوان نهادهای وابسته به سازمان‌های تخصصی و یا موسسات آموزش عالی کارکرد اصلی و خوراک، و دلیل نزدیکی علمی کشورها به یکدیگر یعنی پژوهش را انجام می‌دهند. در واقع پژوهش است که علم را آشکار و موسسات آموزشی، محققان، اساتید، دانشجویان و حتی کشورها را به یکدیگر پیوند می‌دهد؛ بنابراین این نهاد با توسعه پژوهش و پژوهش، چاپ و نشر مقالات و کتب بین‌المللی، تولید محتوای بین‌المللی، برگزاری همایش‌ها و سمینارهای بین‌المللی و برگزاری تورهای علمی و بین‌المللی کارکرد ارائه دهنده خدمت در برنامه‌های بین‌المللی‌سازی آموزش عالی در کشور را بر عهده دارد.

شورای عالی علوم، تحقیقات و فناوری به عنوان حیاتی‌ترین و قلب تصمیم‌گیری حوزه آموزش عالی با عضویت نهادهای کلان کشور سیاست‌گذاری خرد و کلان را بر عهده دارد. هر چند با توجه به نهاد سیاستگذار بی شمار این کشور این نهاد کارایی خود را از دست داده است؛ ولی این نهاد در صورت بها دادن به جایگاه اصلی آن با مصوبات خود جهت‌گیری نظام آموزش عالی کشور را تعیین می‌کنند؛ و با نظارت و ارزیابی مصوبات خود و ایجاد یک هماهنگی و یکپارچگی در بین نهادهای مختلف تصمیم‌ساز با توجه به عضویت همه آن‌ها در این شورا یک یکپارچگی در حوزه آموزش عالی ایجاد می‌نماید که در بحث بین‌المللی‌سازی آموزش عالی نیز از این قاعده مستثنا نمی‌باشد و تصمیمات این شورا کلید موفقیت و پیشبرد نظام آموزش بین‌المللی است.

موسسه پژوهش و برنامه‌ریزی آموزش عالی این نهاد به مانند سایر موسسات آموزش عالی وظایف توسعه و پیشبرد علمی کشور را بر عهده دارد؛ ولی با توجه به حوزه تخصصی این موسسه که حوزه آموزش عالی می‌باشد، و با توجه به حضور خبرگان حوزه آموزش عالی در این موسسه، نقش و کارکردهای آن در نظام آموزش بین‌المللی مورد توجه است. این موسسه کارکرد ارائه دهنده خدمت را بر عهده دارد و این کارکرد را از طریق پژوهش و پژوهش، چاپ و نشر مقالات و کتب بین‌المللی، تولید محتوای بین‌المللی، برگزاری همایش‌ها و سمینارهای بین‌المللی و برگزاری تورهای علمی و بین‌المللی در حوزه آموزش عالی عملیاتی می‌نماید. از این رو مورد توجه سیاست‌گذاران در این حوزه است.

با بررسی شباهت‌ها و تفاوت‌های پژوهش با پژوهش‌های قبلی و بیان دستاوردهای جدید که این تحقیق ارائه نموده است، نتایج این تحقیق با نتایج تحقیقات مشابه داخلی و خارجی از جمله تحقیقات (Wu (2020)؛ Chun (2020)؛ Sharipjonovich Uralov (2020)؛ Miandy & Aziah (2019)؛ Li (2019)؛ Mehravar Giglou et al (2022)؛ Shrzad et al (2022)؛ Monshager, Fathi Vajargah, Hamidifar (2021)؛ Asgari (2019)؛ Hassan Rezae (2021)؛ Ali Beiram (2020)؛ Asadi et al (2018) همخوانی دارد. در همه این تحقیقات به کارکرد نهادهای اجرایی از قبیل دانشگاه‌ها، وزارتخانه‌های مرتبط و ... در بین‌المللی‌سازی آموزش عالی پرداخته شده است. همچنین نتایج این تحقیق با نتایج تحقیقات (Mousavi et al (2020)؛ Qasemzadeh, Edalatian Shahriari, Mohammadi (2021)؛ Valighadam Zanjani et al (2021)؛ Mehravar Giglou et al (2021) که در آن‌ها به کارکردهای ارائه خدمات آموزشی از قبیل محتوا، همایش، مقاله، نیروی انسانی و ... توسط نهادها و متولیان آموزش عالی از قبیل وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، دانشگاه‌های و مؤسسات آموزش عالی خصوصی و دولتی، جهاد دانشگاهی، پارک‌های علم و فناوری به عنوان کارکردهای تأثیرگذار نام برده شده است، همخوانی دارد. همچنین نتایج تحقیق (Lomer (2017 و

Byram (۲۰۱۸) که به اهمیت زیرساخت‌های علمی، فرهنگ و تجهیزاتی و ... در پیشبرد بین‌المللی شدن آموزش عالی و نقش نهادهای واسطه‌ای مانند فضای رسانه‌ای، وزارت خارجه و بانک مرکزی در جهت تأمین منابع تبلیغاتی، مالی و توجیه فرهنگی اجرای بین‌المللی شدن آموزش عالی به عنوان نهادهای کلیدی اهمیت داده شده است؛ با نتایج تحقیق حاضر همخوانی دارد؛ اما در این تحقیق به نقش نهاد آموزش و پرورش به عنوان یک نهاد پایه‌ای در توسعه سطح زبان بین‌المللی در جهت بین‌المللی شدن پرداخته است که در هیچ کدام از تحقیقات به آن پرداخته نشده و این نهاد از مصاحبه‌ها استخراج گردیده است. همچنین در تحقیقات پیشین فقط به شناسایی طراحی الگوی پرداخته شده در حالی که در این تحقیق علاوه بر شناسایی در نهایت یک ارتباط دو سویه بین نهاد و کارکردها و ترسیم نقشه راه مدنظر قرار گرفته است.

در اولین پیشنهاد می‌توان به نقش آموزش و پرورش به عنوان نهاد زیربنایی در این خصوص اشاره کرد؛ لذا پیشنهاد می‌شود که یادگیری زبان‌های خارجی و بین‌المللی در چشم‌انداز بلندمدت با در نظر گرفتن قدرت، جایگاه و نفوذ کشورها در آینده در برنامه‌های درسی آموزش و پرورش از سطح ابتدایی گنجانده شود تا در ابتدای امر بتوان خروجی بین‌المللی از سطح مدارس به آموزش عالی وارد نمود. همچنین پیشنهاد می‌شود که نهادهای بالادستی کشور که وظیفه سیاست‌گذاری کلان کشور را بر عهده دارند، مصوبات و قوانین خود را فقط در حد ابلاغ قانون نگذارند و وظیفه نظارت و کسب نتیجه را نیز به انجام برسانند و از نهاد متولی مطالبه‌گری داشته باشند. نهادهای واسطه‌گری اجرای برنامه بین‌المللی شدن آموزش عالی مانند بانک مرکزی، معاونت علوم و فناوری رئیس‌جمهور، صدا و سیما، وزارت خارجه و ... باید پشتیبان مجموعه آموزش عالی در راستای بین‌المللی شدن آموزش عالی باشند، بانک مرکزی با تأمین ارزی مورد نیاز، وزارت خارجه با گشایش‌های دیپلماتیک، صدا و سیما با تبلیغات و فضا سازی فرهنگی و وزارت علوم با اجرای برنامه بین‌المللی سازی همگی باید در راستای یک برنامه عملیات اجرایی فرایند بین‌المللی سازی آموزش عالی را پیش ببرند. سازمان‌های امنیتی و اطلاعاتی علاوه بر هوشیاری باید با نهادهای علمی و اساتید و دانشجویان بین‌المللی و داخلی اعزامی به خارج از کشور همکاری و سهل‌گیری بیشتری به خرج دهند و با ایجاد موانع ناخواسته فضا را برای این قشر خسته‌کننده ننمایند. باید بین سیاست‌گذاران، نهاد سیاست پژوه و نهادهای تسهیل‌گر و تنظیم‌گر و مجریان ارتباط دوسویه برقرار باشد. برای امر بین‌المللی سازی آموزش عالی باید علاوه بر همکاری نهادهای مختلف یک متولی و ناظر واحد در ساختار دیده شود و مطابق با یک الگو عمل نمود.

منابع

- Alipour, M., & Abbasi, E. (2021). Threats and opportunities of the internationalization and localization of curricula in the Iranian education system in the past two decades and suggested solutions. *Quarterly Journal of Educational Innovations*, 21(81), 47-70. <https://doi.org/10.22034/jei.2021.228508.1465> [In Persian]
- Almedia, J., et al. (2021). Understanding internationalization at home: Perspectives from the global North and South. *European Educational Research Journal*, 18(2), 200-217. <https://doi.org/10.1177/1474904118807537>

- Altbach, P. G. (2018). India higher education internationalization: Problems and possibilities. *Current Science*, 114(3), 425. <https://www.jstor.org/stable/26495087>
- American Council on Education. (2011). Strength through global leadership and engagement: U.S. higher. <https://www.acenet.edu/Documents/2011-cige-brpreport.pdf>
- Barbosa, M. L. D. O., & Neves, C. E. B. (2020). Internationalization of higher education: Institutions and knowledge diplomacy. *Sociologias*, 22, 22-44. <https://www.scielo.br/j/soc/a/gGxRnkpVnt66mMXyTZKW5hn/?format=pdf&l>
- Bostrom, C. A. (2009). Diffusion of internationalization in Turkish higher education. *Journal of Studies in International Education*, 10(5), 11-19. <https://doi.org/10.1177/1028315309332028>
- Bruhn-Zass, B. (2021). International academic mobility. The conference "International Academic Mobility in a (Post) COVID-19 World. Spanish and German Perspectives." International Academic Mobility Conference. <https://intmobility-conference.de/>
- Byram, M. (2018). Internationalisation in higher education – An internationalist perspective. *On the Horizon*, 26(2), 148-156. <https://doi.org/10.1108/oth-11-2017-0090>
- Childress, L. (2010). The twenty-first century university: Developing faculty engagement in internationalization (Complicated Conversation: A book series of curriculum studies). New York: Peter Lang. <https://www.amazon.com/Twenty-first-Century-University-Internationalization-Conversation/dp/1433106590>
- Choi, S. (2019). Identifying indicators of university autonomy according to stakeholders' interests. *Tertiary Education and Management*, 25(1), 17-29. <http://dx.doi.org/10.1007/s11233-018-09011-y>
- ChunHsieh, C. (2020). Internationalization of higher education in the crucible: Linking national identity and policy in the age of globalization. *International Journal of Educational Development*, 78. <https://doi.org/10.1016/j.ijedudev.2020.102245>
- De Wit, H. (2002). Internationalization of higher education in the United States of America and Europe: A historical, comparative and conceptual analysis. Westport: Greenwood Publishing Group. <https://doi.org/10.4236/oalib.1109515>
- De Wit, H. (2015). Globalisation and internationalisation of higher education. *Internationalisation of universities in the network society*, 8(2). Retrieved from <http://rusc.uoc.edu/ojs/index.php/rusc/article/view/v8n2-dewit-eng>
- De Wit, H., & Hunter, F. (2018). Internationalization of higher education: Evolving concepts, approaches and definitions. In P. Teixeira & J. C. Shin (Eds.), *Encyclopedia of International Higher Education Systems and Institutions*. Springer, Dordrecht. http://dx.doi.org/10.1007/978-94-017-9553-1_567-1
- Ferronato, N., Torretta, V., Bezzi, M., Zolezzi, G., & Ragazzi, M. (2019). International cooperation and university agreements: New opportunities for sustainable development. *JUNCO | Journal of Universities and International Development Cooperation*, 1(1). <https://doi.org/10.13135/2531-8772/3658>
- Firouzjaeian ,T., Khorsandi Tasko,A. (2018). Identification and analysis of factors hindering the internationalization of specialized universities with a focus on the 'internationalization at home' strategy. *Educational Planning Studies*, 7(13), 46-75. <https://doi.org/10.22080/eps.2018.2022> [In Persian].

- Ghasemzadeh, F., Edalatian Shahriari, J., & Mohammadi, M. (2019). Designing a model for the internationalization of Iranian higher education (Case study: A branch of Payame Noor University in Georgia). *Islamic Life Journal*, 3(3), 145-162. <https://www.magiran.com/p2292704> [In Persian]
- Ghasemzadeh, F., Edalatian Shahriari, J., & Mohammadi, M. (2021). Explaining and designing the process of higher education internationalization using a mixed approach. *Journal of Sociology of Education*, 14(1), 217-229. <https://doi.org/10.22034/ijes.2021.531766.1069> [In Persian]
- George Mwangi, Chrystal A., & Yaho, Christina. (2020). US higher education internationalization through an equity-driven lens. *Higher Education: Handbook of Theory and Research*, 36, 1-62. http://dx.doi.org/10.1007/978-3-030-44007-7_11
- Hosseini, M., Maqoul, A., Sadat Naseri, N., & Zendedel, A. (2019). Designing a model for the internationalization of higher education among public universities in the northeast of Iran. *Iranian Journal of Medical Education*, 19(54), 494-505. <https://ijme.mui.ac.ir/article-1-4992-en.pdf> [In Persian]
- Hudzik, J. K. (2013). Comprehensive internationalization from concept to action. NAFSA, Association of International Educators, Washington, D.C. p. 6. https://commission.fiu.edu/helpful-documents/global-education/2011_comprehen_internationalization-hudzik.pdf
- Khorsandi Talaskou, A. (2019). Educational sciences or educational studies. Retrieved from <https://rabnews.ir/533> [In Persian]
- Kikha, A., & Tofighi Darian, J. (2021). The role of student institutions in higher education governance based on general policies. *Quarterly Journal of Strategic and Macro Policies*, 9(3), 496-524. <https://doi.org/10.30507/jmsp.2021.273292.2201> [In Persian]
- Knight, J. (1994). Internationalization: Elements and checkpoints (Research Monograph No. 7). Ottawa, Canada: Canadian Bureau for International Education. <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED549823.pdf>
- Knight, J. (2019). Knowledge diplomacy in action. Higher Education Systems Research, British Council. <https://www.britishcouncil.org/sites/default/files/research-knowledge-diplomacy-in-action.pdf>
- Kvilhaugsvik, H. (2021). Bridging higher education and the world of work? Employer panels in Nordic university governance. *European Journal of Higher Education*, 1-17. <http://dx.doi.org/10.1080/21568235.2021.1886138>
- Li, F. (2016). The internationalization of higher education in China: The role of government. *Journal of International Education Research*, 12(1), 47-52. <https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1088610.pdf>
- Lomer, S. (2017). Recruiting international students in higher education: Representations and rationales in British policy. *Market in Higher Education: Quality, Accreditation and Qualification*. <http://unesdoc.unesco.org/images/0022/002277/227729E.pdf>
- Maneshgar, M., Fathi Vajargah, K., & Hamidifar, F. (2021). Presenting a model for the internationalization of universities and higher education institutions located in Iran's free zones based on a grounded theory approach. *Educational Planning Studies*, 19(10), 1-23. <https://doi.org/10.22080/eps.2022.22437.2068> [In Persian]
- Mayahi, M., Mirriahi, S., Mazhari, M. E., & Mehralizadeh, Y. (2021). Investigating the impacts of global changes in higher education on architectural education and project evaluation in Iranian

- universities. Journal of Karafan, 18(4). <https://doi.org/10.48301/kssa.2022.294204.1611> [In Persian]
- Miandy Munusamy, M., & Aziah, H. (2019). Internationalization of higher education in Malaysia: Insight from higher education administrators. *An International Journal of Asia-Europe Relations*, 5(1), 44-59. [330684197_INTERNATIONALISATION_OF_HIGHER_EDUCATION_IN_MALAYSIA_INSIGHT_S_FROM_HIGHER_EDUCATION_ADMINISTRATORS](https://doi.org/10.13103/ajer.2019.0501004)
- Mousavi Amiri, S. T., Nowhe Ebrahim, A., Arasteh, H., & Abdollahi, B. (2020). A triple strategy model for the internationalization of selected Iranian public universities. *Research in Educational Systems*, 14(50), 97-126. <https://www.sid.ir/paper/370927/en> [In Persian]
- Mehravar Giglou, Sh., Khorsandi Talaskou, A., Ghiasi Nadoushan, S., & Abbaspour, A. (2021). Identifying components of international scientific collaboration in higher education: A meta-synthesis study. *Medical Education Development Center Quarterly*, 12(2), 437-453. <https://doi.org/10.22118/edc.2020.244025.1495> [In Persian]
- Mehravar Giglou, Sh., Nobakht, M., & Malekpour Lapari, K. (2022). Identifying discourses shaping international scientific collaboration in Iran's higher education. *Marine Science Education*, 9(1), 10-30. <https://www.magiran.com/p2434047> [In Persian]
- Nikbin, M., Zaker Salehi, Gh., & Mahoozi, R. (2017). A model of higher education internationalization from the perspective of cultural policy. *Science and Technology Policy*, 9(3), 45-60. <https://dor.isc.ac/dor/20.1001.1.20080840.1396.10.3.5.8> [In Persian]
- Oztel, H. (2020). Fourth generation university: Co-creating a sustainable future. *Journal Encyclopedia of the UN Sustainable Development Goals Quality Education*, 1-13. https://doi.org/10.1007/978-3-319-69902-8_77-1
- Rezaei Hassan, J. H. (2022). A comparative study of policies and strategies for the internationalization of higher education in Iran and selected countries. *Iranian Journal of Public Policy*, 8(1), 167-179. <https://dor.isc.ac/dor/20.1001.1.25385577.1401.8.1.11.9> [In Persian]
- Romani Dias, M., Carneiro, J., & Dos Santos Barbosa, A. (2020). Internationalization of higher education institutions: The underestimated role of faculty. *International Journal of Educational Management*, 33(2), 300-316. <http://dx.doi.org/10.1108/IJEM-07-2017-0184>
- Rosyidah, R., Matin, & Rosyidi, U. (2020). Internationalization in higher education: University's effective promotion strategies in building international trust. *European Journal of Educational Research*, 9(1), 351-361. <https://doi.org/10.12973/eu-jer.9.1.351>
- Saeedi, A., Reayanian, M., & Maghsoudi, H. (2022). Institutional mapping methodology in the science and technology system with a spatial planning approach. *Territorial Planning*, 14(1), 221-252. <https://doi.org/10.22059/jtcp.2022.333864.670271> [In Persian]
- Salimi, J., Azizi, N., Mohammadi, B. (2014). An Investigation of Barriers and Strategies for the Internationalization of Higher Education Programs in Engineering and Technical Fields. *Educational Planning Studies*, 4(7), 55-81. https://eps.journals.umz.ac.ir/article_1199.html?lang=fa [In Persian]
- Sharipjonovich Uralov, O. (2020). Internationalization of higher education in Uzbekistan. *Social Sciences & Humanities Open*, 2(1). <http://dx.doi.org/10.1016/j.ssaho.2020.100015>
- Shirzad, Z., Rajaeepour, S., & Mehrdad, B. (2022). Explaining the challenges of Iranian higher education in facing globalization (A phenomenological study). *Quarterly Journal of Management*

- and Planning in Educational Systems, 15(1), 1-15. <https://doi.org/10.52547/MPES.15.1.105> [In Persian]
- Uralov, O. Sh. (2020). Internationalization of higher education in Uzbekistan. Social Sciences & Humanities Open, 2(1). <http://dx.doi.org/10.1016/j.ssaho.2020.100015>
- Valimoghadam Zanjani, S., Kamali, N., & Mojtazadeh, M. (2021). Designing and validating a model for the internationalization of higher education in Iranian medical universities. Educational Strategies in Medical Sciences, 14(2), 49-61. <https://edcbmj.ir/article-1-2223-fa.pdf> [In Persian]
- Wu, H. (2020). Three dimensions of China's "outward-oriented" higher education internationalization. Higher Education, 77(1), 81-96. <https://link.springer.com/article/10.1007%2Fs10734-018-0262->